

Pohjois-Pohjanmaan
2. vaihemaakuntakaavan
virkistysalueet
31.3.2016

Kannen kuvat:
iso kuva Visitoulu.fi
pieni kuva vasen Visitoulu.fi
pieni kuva oikea Syötteen matkailuyhdistys ry

Taitto:
Pohjois-Pohjanmaan liitto/AV

Sisältö

1 Johdanto.....	4
2 Maakuntakaavan tavoitteet ja sisältö.....	5
2.1 Maankäyttö- ja rakennuslaki/valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.....	5
3 Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan virkistysalueet (V-alueet).....	7
3.1 Seudulliset virkistys- ja vapaa-ajan alueet.....	8
3.2 Valtion retkeilyalueet.....	8
3.3 Matkailukeskuksiin liittyvät virkistysalueet.....	9
4 Virkistysalueiden maankäyttö.....	10
4.1 Alueiden eri käyttömuodot ja toimintojen yhteensovittaminen.....	10
4.2 Selvitys maakuntakaavan (2005) virkistysalueiden käsittelystä yleiskaavoituksessa.....	10
5 Virkistysalueiden kuvaukset.....	12
5.1 Ruka (Kuusamo).....	12
5.2 Kylmäluoma (Taivalkoski).....	14
5.3 Taivalvaara (Taivalkoski).....	16
5.4 Syöte (Pudasjärvi).....	18
5.5 Oulujoen suisto (Oulu).....	21
5.6 Sanginjoki (Oulu).....	23
5.7 Virpiniemi (Oulu).....	25
5.8 Oulun Salonselkä (Oulu).....	27
5.9 Rantakylä (Liminka, Lumijoki).....	29
5.10 Rokua (Utajärvi, Muhos).....	31
Lähdeluettelo.....	36

1 Johdanto

Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaavan laatiminen käynnistyi keväällä 2013. Vaihemaakuntakaavassa käsiteltävät aihepiirit ovat: kulttuuriympäristö, maaseudun asutus-rakenne, virkistys ja matkailu sekä seudulliset jätteenkäsittely- ja ampumarata-alueet.

Maakuntakaavassa esitetään virkistykseen ja matkailuun liittyvät aluevaraukset ja alueiden kehittämisen periaatteet. Teeman käsittely edellyttää ajantasaista tietoa maakunnan virkistysalueverkoston nykytilasta ja kehittämistarpeista.

Teemaa on käsitelty aiemmin kattavasti Pohjois-Pohjanmaan virkistysverkkoselvityksessä (2015, Pohjois-Pohjanmaan liiton julkaisu B:80). Tässä selvityksessä täydennetään ko. virkistysverkkoselvitystä kuvaamalla tarkemmin maakuntakaavassa virkistysalueina (aluevarausmerkintä) osoitetut alueet. Selvityksessä tarkastellaan virkistysalueiden vetovoimatekijöitä, merkitystä osana maakunnallista

virkistysverkkoa sekä alueiden maankäyttöä sekä eri käyttömuotojen yhteensovittamista maakuntakaavassa ja alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Aluekohtaisilla kartoilla esitetään alueiden rajausten perustelut ja ehdotetut rajausmuutokset suhteessa voimassa olevaan Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaan (2005).

Selvityksen on laatinut ympäristöpäällikkö Tuomas Kallio Pohjois-Pohjanmaan liitosta.

2 Maakuntakaavan tavoitteet ja sisältö

2.1 Maankäyttö- ja rakennuslaki/valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Maakuntakaavan sisältövaatimuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota:

- 1) maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen;
- 2) alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN;
- 3) ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin;
- 4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöön;
- 5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin;
- 6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä
- 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyYTEEN.

Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat.

Maankäyttö- ja rakennuslain ohella maakuntakaavoitusta ohjaa Valtioneuvoston periaatepäätös (13.11.2008) valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset tavoitteet sovittaen ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon (MRL 28 §).

Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa on esitetty lukuisia tavoitteita virkistykseen soveltuvien alueiden huomioon ottamiselle maakuntakaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa, ks. taulukko 1.

Taulukko 1. Virkistysalueisiin liittyviä alueidenkäyttötavoitteita.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT, 2008)

- Alueidenkäytöllä edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä.
- Alueidenkäytössä edistetään kyseiseen tarkoitukseen osoitettujen hiljaisten alueiden säilymistä.
- Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet.
- Taajamia kehitettäessä on huolehdittava siitä, että viheralueista muodostuu yhtenäisiä kokonaisuuksia.
- Maakuntakaavoituksessa on luotava alueidenkäytölliset edellytykset ylikunnallisesti merkittävien virkistyskäytön reitistöjen ja verkostojen muodostamiselle.
- Maakuntakaavoituksella ja yleiskaavoituksella on luotava alueidenkäytölliset edellytykset seudullisten virkistysalueiden muodostamiselle erityisesti Etelä-Suomessa ja suurilla kaupunkiseuduilla.
- Maakunnan suunnittelussa on tuettava matkailukeskusten ja -alueiden verkottumista sekä vapaa-ajan käytön vyöhykkeiden kehittämistä niin, että muodostuu toimivia palvelukokonaisuuksia. Ensisijaisesti on kehitettävä olemassa olevia matkailukeskuksia ja -alueita.

Maakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (MAT, 2011)

- Edistetään monipuoliseen lähiluontoon perustuvaa virkistäytymistä.
- Kehitetään monipuolista matkailu- ja virkistysalueverkostoa. Tuetaan lähialuematkailua ja virkistäytymistä.
- Vahvistetaan kulttuuriympäristöjen merkitystä matkailun ja virkistysvetovoimatekijänä.
- Luodaan edellytyksiä kansallisten kaupunkipuistojen ja maisema-alueiden perustamiselle.
- Hyödynnetään merellisyttä ja rannikkoseudun ympäristöarvoja alueen erityisenä vetovoimatekijänä

2.3 Maakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistamisen tueksi on laadittu maakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (2011), jotka osaltaan konkretisoivat valtakunnallista tavoitteenasettelua ja tukevat maakunnallista suunnittelua. Maakunnallisena tavoitteena on muun muassa edistää monipuoliseen lähiluontoon perustuvaa virkistäytymistä ja lähialuematkailua. Maakunnan kulttuuriympäristöjen ja luonnonympäristöjen merkitystä vetovoimatekijänä vahvistetaan. Luonnonympäristön osalta erityistä huomiota kiinnitetään suoluonnon sekä merialueen ja rannikkoseudun ympäristöarvojen aiempaa kattavammalle hyödyntämiselle.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2014-2017

Maakunnallisesti määritellyt tavoitteet sisältyvät myös Pohjois-Pohjanmaan maakuntasuunnitelmaan 2040 sekä maakuntaohjelmaan 2014-2017. Maakuntaohjelmassa esiin nousevia kehittämisen painopistealueita ovat muun muassa luonnon hyvinvointivaikutusten hyödyntäminen, vetovoimaisten luontokohteiden käyttäjälähtöinen kehittäminen sekä lähivirkistysalueiden laadun, palveluiden ja saavutettavuuden kehittäminen.

Maakuntaohjelman 2014-2017 virkistys- ja matkailuteemaan liittyvät toimenpidekokonaisuudet:

- Matkailukeskusten kehityksen kokonaisvaltainen tukeminen
- Matkailun vetovoimavyöhykkeiden ja matkailuteiden tuotteistaminen ja kehittäminen
- Luontoalueiden käyttäjälähtöinen kehittäminen palvelumuotoilun avulla. Erityinen painotus lapsissa ja nuorissa kävijäryhmänä, saavutettavuudella ja kärkekoh-teilla (Oulun seudun ulkoilukohteiden verkosto, Rokua Geopark, kansallispuistot).
- Lähiluonnon laadun, saavutettavuuden ja palveluiden kehittäminen
- Kosteikkojen (suot, lintuvedet) tunnettuuden ja matkailukäytön lisääminen. Olvassuon alueen kehittäminen kohti kansallispuistotaseista luontomatkailukohdetta.

3 Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaavan virkistysalueet

Maakuntakaavassa osoitetun virkistysverkon runko muodostuu virkistysalueista, virkistysverkon kannalta kehitettävistä suojelu- ja muista alueista sekä niitä yhdistävästä reittiverkostosta. Maakunnallisen virkistysverkon kokonaisuus ja sen kehittämisen painopisteet on esitetty Pohjois-Pohjanmaan virkistysverkkoselvityksessä (Pohjois-Pohjanmaan liiton julkaisu B:80, 2015), johon myös tämä luku perustuu.

Uudistettavana olevan maakuntakaavan virkistysalueet voidaan jakaa karkeasti neljään luokkaan: 1) Oulun seudun merkittävimmät virkistys- ja viheralueet 2) valtion retkeilyalueet ja virkistysmetsät 3) matkailukeskuksiin liittyvät muut virkistysalueet sekä 4) virkistys- ja matkailukohteet.

Tässä selvityksessä käsitellään luokkien 1-3 alueita. Virkistysaluemerkinnällä (V) on maakuntakaavassa osoitettu vähintään seudullisesti merkittäviä ulkoilu-, retkeily-, urheilu- ja virkistysalueita. Esitetyt virkistysalueet ovat pin-

ta-alaltaan tai sijainniltaan merkittäviä, maakunnallisen viherverkoston tai taajamien viherverkon kannalta tärkeitä aluekokonaisuuksia. Alueet sijoittuvat pääasiassa taajamien ulkopuolelle; taajamien sisäisiä ulkoilu- ja lähivirkistysalueita ei ole osoitettu maakuntakaavassa.

Luokkaan 4 kuuluvat pienialaisemmat virkistys- tai matkailun kehittämiskohteet on osoitettu maakuntakaavassa kohdemerkinnällä. Kohdemerkinnällä osoitettuja alueita ei käsitellä tässä selvityksessä (kohteiden kuvaus ks. Pohjois-Pohjanmaan virkistysverkkoselvitys, ss. 26-28, 45).

Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaavassa esitettävät virkistysalueet ovat samat kuin voimassa olevassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Lähes kaikkien alueiden rajauksia on kuitenkin tarkistettu tämän selvityksen perusteella. Alueiden rajausten perustelut on esitetty kohdekuvausten yhteydessä.

Taulukko 2. Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaavan virkistysaluevaraukset.

Kunta	Alueen nimi	Kuvaus
Kuusamo	Ruka	Talviurheilukeskus
Liminka, Lumijoki	Rantakylä	Seudullinen ulkoilu- ja virkistysalue
Oulu	Virpiniemi	Seudullinen urheilu-, ulkoilu- ja virkistysalue
Oulu	Oulujoen suisto	Oulun keskustaan liittyvä virkistys- ja vapaa-ajan alue
Oulu	Sanginjoki	Seudullinen ulkoilu- ja retkeilyalue
Oulu	Oulunsalon Salonselkä	Seudullinen ulkoilu- ja virkistysalue
Pudasjärvi	Syöte	Talviurheilukeskus, valtion retkeilyalue ja virkistysmetsä
Taivalkoski	Taivalvaara	Talviurheilukeskus, valtion virkistysmetsä
Taivalkoski	Kylmäluoma	Valtion retkeilyalue
Utajärvi, Muhos	Rokua	Matkailukeskukseen liittyvä ulkoilu- ja virkistysalue

3.1 Seudulliset virkistys- ja vapaa-ajan alueet

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa seudulliset, ensisijaisesti lähikuntien asukkaita palvelevat virkistysaluevaraukset sijoittuvat Oulun kaupunkiseudun ympäristöön.

Virkistysalueet ovat kooltaan suuria tai melko suuria luonnonalueista muodostuvia kokonaisuuksia, jotka sijoittuvat pääosin olemassa olevan yhdyskuntarakenteen ulkopuolelle. Poikkeuksena on Oulujoen suiston alue, joka sijoittuu Oulun kaupungin keskusta-alueen välittömään yhteyteen.

Kaikki alueet soveltuvat hyvin ulkoilu- ja virkistyskäyttöön. Virpiniemen, (Hiukkavaara-)Sanginjoen ja Oulunsalon Salonselän alueiden virkistyskäyttöä on kehitetty muun muassa toteuttamalla alueille ulkoilu- ja muita reitistöjä. Oulujoen suistoalueen virkistyskäyttömuotoja ovat muun muassa kävely, pyöräily ja uinti. Kohde on myös merkittävä kalastuskohde, minkä lisäksi se toimii muun muassa veneilyn, purjehduksen ja melonnan tärkeänä tukikohtana.

Alueista Virpiniemi, Oulujoen suisto ja Oulunsalon Salonselän alue sijoittuvat merenrantaan. Virpiniemen rannat ovat pääosin loma-asutuksen sulkemia alueen pohjoisosaa lukuun ottamatta. Salonselän alueella on säilynyt runsaasti vapaata rantaviivaa, mutta pääsyä suojellulle ranta-alueelle vaikeuttaa sisemmän ranta-alueen vapaa-ajan asutus. Oulujoen suistoalueella vesi, rannat ja meri ovat keskeisiä vetovomatekijöitä. Virpiniemen ja Salonselän alueella on edustavaa harjuluontoa; Sanginjoen alueen vetovomatekijöitä ovat metsä- ja suoluonto sekä vesistöt.

Muu aiempi ja nykyinen maankäyttö on pirstonut alueiden luonnonympäristöä, joten ne eivät muodosta aivan ehjiä kokonaisuuksia. Muista käyttömuodoista merkittävin on metsätalous. Maa-ainesten otto on vaikuttanut merkittävästi sekä Virpiniemen Runtelinharjun että Oulunsalon Salonselän alueen maisemakuvaan. Erityisesti Oulun suistoalueen virkistysalueilla (Hietasaari, Pikisaari, Hupisaaret) on runsaasti myös rakennettua ympäristöä. Hietasaari on osin vanhaa huvila-aluetta ja alue on ollut pitkään myös merkittävä matkailupalvelujen alue (Nallikarin alue). Myös Pikisaarella ja Hupisaarilla korostuu rakennetun (kulttuuri)ympäristön ja viheralueiden vuorovaikutus.

Laajemmilla virkistysaluevarauksilla on kokonaisuutena arvioiden tärkeä merkitys osana Oulun alueen seudullista virkistys- ja viherverkkoa. Yhdessä muiden lähivirkistyskohteiden ja pienempien seudullisten virkistyskohteiden kanssa ne muodostavat kokonaisuuden, joka palvelee monipuolista käyttäjäjoukkoa ja kaupunkiseudun eri osien asukkaita. Virkistysalueet sijoittuvat kaupunkiseudun eri osiin (pohjois-, itä- ja eteläpuolelle), minkä ansiosta verkosto tarjoaa kuitenkin melko hyvin saavutettavissa olevia ulkoilumahdollisuuksia eri puolilla kaupunkiseutua.

Lähivirkistykseen lisäksi kohteet kytkeytyvät myös Oulun alueen matkailuun ja sen kehittämiseen; virkistysalueista Oulujoen suiston kohteet, Virpiniemi ja Oulunsalon Salonselän alue sijoittuvat kokonaan tai osittain maakunnalliselle matkailun vetovoima-alueelle. Erityisesti Hietasaaren aluetta ja Virpiniemeä on kehitetty aktiivisesti matkailun näkökulmasta. Limingan Rantakylän alue sijoittuu Liminganlahden kansainvälisestäkin vetovoimaisen lintuluontokeskuksen läheisyyteen. Osalla alueista on hahmotettavissa selkeä ydinalue, johon esimerkiksi matkailupalvelut keskittyvät. Ympäröivä laajempi alue kytkeytyy ydinalueeseen esimerkiksi ulkoilureitistöjen tai kevyen liikenteen yhteyksien avulla.

Oulujoen suiston kohteet ja Hiukkavaaran-Sanginjoen alue ovat pääosin Oulun kaupungin omistuksessa. Virpiniemestä ja Oulunsalon Salonselän alueesta pääosa sijoittuu yksityismaalle.

3.2 Valtion retkeilyalueet

Valtion retkeilyalueet ovat monikäyttömetsiä, joissa on monipuoliset mahdollisuudet retkeilyyn ja muuhun luonnon virkistyskäyttöön. Retkeilyalueiden vetovomatekijöinä ovat monipuolinen ja verrattain edustava luonto, monipuoliset harrastusmahdollisuudet ja olemassa olevat virkistyspalvelut. Retkeilyalueilla käsitellään metsiä esim. hakkuin. Toimenpiteet pyritään tekemään siten, että virkistyskäytölle ei aiheudu haittaa (Metsähallitus 2016).

Pohjois-Pohjanmaalle sijoittuvia valtion retkeilyalueita ovat Kylmäluoma ja Iso-Syöte. Molemmat alueet kuuluvat Natura 2000 -verkostoon ja muodostavat laajan yhtenäisen virkistyskokonaisuuden. Iso-Syötteen retkeilyalueen eteläpuolella sekä Pikku-Syötteen alueella on lisäksi Metsähallituksen ensisijaisesti virkistyskäyttöä varten varaamia alueita (virkistysmetsät).

Retkeilyalueilla on tärkeä merkitys matkailun kehittämisen kannalta. Molemmat retkeilyalueet sijoittuvat maakuntakaavassa osoitetuille matkailun vetovoimavyöhykkeille. Erityisesti Iso-Syötteen virkistysaluekokonaisuus ja sen tarjoamien virkistyspalvelujen kysyntä on vahvasti kytköksissä Syötteen muuhun matkailuun. Syötteen matkailukokonaisuus muodostuu hiihtokeskuksista, kansallispuistosta sekä virkistysalueista. Kylmäluoman alue on valtakunnallisesti tunnettu retkeilykohde, joka on hyvin saavutettavissa valtatieltä 5. Matkailullisesti alue kytkeytyy osaksi Kainuun puolelle sijoittuvan Hossan alueen matkailua.

3.3 Matkailukeskuksiin liittyvät virkistysalueet

Rakennetuimpia ympäristöjä ovat talviurheilukeskusten alueet, joissa virkistysalueet palvelevat ensisijaisesti laskettelua ja muita hiihtolajeja. Maakuntakaavassa tällaisia virkistysalueita on osoitettu Rukalle ja Iso-Syötteelle. Kohteet ovat olemassa olevien matkailukeskusten keskeisiä urheilu- ja virkistysalueita.

Rokuan alue Muhoksen, Utajärven ja Vaalan kuntien alueella käsittää maisemallisesti ja luonnonympäristöltään arvokkaan harjukokonaisuuden, joka muodostuu kansallispuistosta ja muista suojelualueista, matkailupalvelujen alueista, virkistyspainotteisista alueista sekä maa- ja metsätalouden alueista. Rokua kuuluu kokonaisuudessaan Natura 2000 -verkostoon ja harjijensuojeluohjelmaan. Em. kuntien yhteinen Rokuan yleiskaava on vahvistettu ympäristöministeriössä vuonna 2009. Yhteisen yleiskaavan tavoitteena on ohjata arvokkaan luonto- ja matkailualueen maankäytön kehittämistä ja rakentamista. Yleiskaavassa on otettu huomioon alueen luonto ja erityispiirteet. Siinä on sovitettu yhteen alueen matkailu- ja virkistyskäyttö, luonnonsuojelu ja metsätalous. Merkittävä osa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa (2005) V-alueena osoitetusta alueesta on toteutunut myöhemmin luonnonsuojelualueena.

Taivalkosken Taivalvaara on olemassa oleva matkailu- ja virkistysalue. Taivalvaaralla on hiihtokeskus hyppyrämkineen. Laajemmalle Taivalvaaran virkistysmetsän alueelle sijoittuu runsaasti hiihtolatuja, luontopolkuja sekä sauvakävely-, kesäurheilu- ja frisbeegolfpuisto. Alueen tuntumassa toimii useita matkailupalveluja tarjoavia yrityksiä. Alue liittyy Syötteen matkailukeskukseen muun muassa kesäretkilyreitin kautta.

4 Virkistysalueiden maankäyttö

4.1 Alueiden eri käyttömuodot ja toimintojen yhteensovittaminen

Virkistysalueiden luonne ja kehittämisaste vaihtelee melko paljon muun muassa alueiden käyttöhistorian, virkistyskäyttöpaineen ja maanomistusolojen mukaan. Osa kohteista on taajamien läheisiä ulkoilu- ja virkistysalueita, osa luonto- tai muita matkailukohteita. Ulkoilu- ja retkeilypainotteiset virkistysalueet ovat useimmiten käytännössä ns. monikäyttöalueita, joilla ulkoilu on yksi alueiden käyttömuodoista.

Maakuntakaavassa virkistysalueille osoitettuja muita toimintoja ovat:

- Maa-ainesten ottoalueet (eo), jätevedenpuhdistamo (et-j kohdemerkintä), pääsähköjohto, moottorikelkkareitti – Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava (2005)
- Pääsähköjohto, pääsähköjohdon yhteystarve – Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaava
- Matkailupalvelujen keskus (RM kohdemerkintä), moottorikelkkareitti tai -ura – Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaava (luonnos 3/2015)

Alueiden rajauksissa pysyvä ja vapaa-ajan asutus on otettu huomioon ja rajattu pääosin alueiden ulkopuolelle. Maakuntakaavan yleispiirteisestä mittakaavasta johtuen V-alueiden sisällä voi kuitenkin olla myös asumista tai muuta maankäyttöä, joka voi myös tarvittaessa yksityiskohtaisemmalla kaavoituksella laajentua nykyisestä, ellei se vaikeuta alueen käyttömahdollisuuksia maakuntakaavassa osoitettuun pääasialliseen maankäyttöön. Matkailun kannalta merkittävimmät alueet (Hietasaari, Virpiniemi) on osoitettu maakuntakaavassa (2. vaihemaakuntakaavan luonnos) erikseen matkailupalvelujen keskus –merkinnällä. Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittäviä matkailupalvelujen keskittymiä ja kehittämiskohteita.

Aluevarauksina osoitettuihin virkistysalueisiin liittyy MRL

33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Ehdollisuus tarkoittaa, että rakennuslupa alueelle on myönnettävä, mikäli sen epäämisestä aiheutuu hakijalle huomattavaa haittaa tai aluetta ei lunasteta virkistysalueeksi.

Oulun Virpiniemen ja Oulunsalon alueilla on merkittäviä olemassa olevia maa-ainesten ottoalueita. Alueet on osoitettu eo-merkinnällä (maa-ainesten ottoalue) voimassa olevassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Alueiden maankäyttöä suunniteltaessa erityistä huomiota tulee kiinnittää maa-ainesten oton ja yleisen virkistyskäytön yhteensovittamiseen sekä maa-ainesten ottoalueiden maisemointiin. Maa-ainesten ottoalueita käsitellään tammikuussa 2016 vireille tullessa Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa.

Virkistysalueilla voidaan harjoittaa metsätaloutta, eikä metsätaloustoimenpiteitä ole alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa yleensä tarvetta alistaa MRL:n mukaisen maisematyölupavelvoitteen piiriin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa merkittävimpiä metsätaloustoimenpiteitä (esim. uudistushakkuut) voi olla perusteltua ohjata alueiden virkistys- ja matkailukäytön kannalta keskeisillä alueilla.

4.2 Selvitys maakuntakaavan (2005) virkistysalueiden käsittelystä yleiskaavoituksessa

Tämän selvityksen yhteydessä on laadittu tarkastelu siitä, miten maakuntakaavassa (2005) osoitettuja virkistysalueita on käsitelty kuntien yleiskaavoituksessa (ks. taulukko 3). Tarkastelussa käytiin läpi mihin käyttötarkoitukseen alueet on yleiskaavoituksessa varattu (mitä merkintöjä on käytetty) ja millaisia suunnittelumääräyksiä alueiden käyttöön liittyy. Erityisesti selvitettiin missä määrin yleiskaavoituksessa on asetettu metsien käytölle toimenpiderajoituksia (maisematyölupa, maankäyttö- ja rakennuslaki 128 §).

Selvityksen perusteella alueet on varattu pääosin virkistykseen ja ulkoiluun (mm. V, VR) sekä toisaalta metsätalouden harjoittamiseen (M-alkuiset merkinnät). Metsätalousvaltaiset alueet on osoitettu usein MU-merkinnällä (maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta), harvemmin MY-merkinnöillä (maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja). Joillakin alueilla on lisäksi laajojakin urheilu- ja liikunta-alueita (VU-merkinnät). Useilla alueilla on myös matkailuun ja vapaa-ajan asumiseen liittyviä merkintöjä (RM, RA) – merkittävimmin Oulun Hietasaaren alueella. Muista maankäyttömuodoista mainittavia ovat maa-ainesten ottoalueet Virpiniemessä ja Oulunsalon Salonselän alueella (EO).

Toimenpiderajoituksia on määrätty verrattain harvoin. Pinta-alallisesti merkittävimpiä ovat Sanginjoen yleiskaavassa MU ja V/s-alueita koskevat toimenpiderajoitukset. Kaavassa määrätään, ettei alueella tule suorittaa yli 1 ha laajuisia hakkuita ilman kaupunginhallituksen lupaa. Alue on pääosin Oulun kaupungin omistuksessa. Pinta-alallisesti melko laaja on myös Iso- ja Pikku-Syötteen keskeisiä viheralueita koskeva maisematyölupavaatimus. Nämä alueet ovat pääosin valtion omistamia. Yksityisten omistamille metsäalueille ei laadituissa yleiskaavoissa ole juurikaan asetettu toimenpiderajoituksia. Laaditun tarkasteluun perusteella toimenpiderajoitusten alla olevien yksityismetsien pinta-ala on yhteensä korkeintaan muutamia satoja hehtaareja.

Taulukko 3. Maakuntakaavassa osoitettujen virkistysalueiden (V-alue) käsittely oikeusvaikutteisissa yleiskaavoissa.

Yleiskaava	Maakuntakaavan V-alueita koskevia merkintöjä	Maisematyöluvan tarve ¹	Pinta-ala (arvio), jota toimenpiderajoitus koskee ¹	Toimenpiderajoitusalueen maanomistus
Uuden Oulun yleiskaava (ehdotus 2016)	Maaseutukehittämisen vyöhyke 3, monikäyttöinen luonto; vapaa-ajan asuminen vyöhyke; Oulujoen suiston kaupunkipuisto; V, V/s, RM, RA-1/s, PU, SE, EO, etj	V, V/s	250 ha	Kaupunki
Oulun seudun yleiskaava 2020 (2005)	V, RM, MU, MY, M, EO, E, SE-1	MY (Oulunsalon Salonselkä)	100 ha	Yksityinen
Oulun yleiskaava 2020 (2007)	V, V/s, RM, RA-1/s, VU, SE, PY	V, V/s	250 ha	Kaupunki
Sanginjoen osayleiskaava (2002)	MU, V/s, VR, VU-1, SR, RA-1/s	V/s, MU	3000 ha	Kaupunki
Haukipudas Kirkonkylän osayleiskaava (2005)	VR, VR/s, RA, VV, MU, M, MY/s, ET	MY/s	20 ha	Yksityinen
Salonpään strategisen yleiskaava 2030 (2014)	MU, MY	MY	10 ha	Yksityinen
Syötteen yleiskaava (2009)	VR-1, VU-1, VU-2, Vu-3, VR-2/nat, MU-1, Mu-2, RA-res	VU-1-VU-3, VR-1-VR-2, MY-1	900 ha	Valtio (pääosin), yksityinen
Rokuan yhteinen yleiskaava (2010)	MU, MY-1, SL-3, RA	- ²	-	-
Kuusamon strateginen yleiskaava (luonnos 6/2015)	VU, RM	-	-	-
Kuusamon yleiskaava (2008)	Matkailukaupunki, Ruka	- ³	-	-
Rukan osayleiskaava (2004)	VU-1, VU-2, RM, RA, ET, C, LP, W	Koko kaavan ydinalue ⁴	300 ha	Valtio (pääosin)

¹ Huomioon otettu vain ne alueet, jotka liittyvät maakuntakaavassa osoitettuun V-alueeseen. ² Natura-alueelle kohdistuvista maanmuokkaustoimista ja hakkuista tehtävä ilmoitus ELY-keskukselle. ³ Maisematyöluva-alue (maisematyölupaa ei kuitenkaan tarvita tavanomaiseen metsien käsittelyyn). ⁴ Myös MU-alueisiin liittyy maisematyölupavaatimus, mutta MU-alueet sijaitsevat maakuntakaavassa osoitetun V-alueen ulkopuolella.

5 Virkistysalueiden kuvaukset

5.1 Ruka (Kuusamo)

Alueen sijainti ja vetovoimatekijät

Virkistysalue käsittää mm. Rukatunturin huipun sekä hiihtokeskuksen rinnealueet. Alueen vetovoimatekijöitä ovat urheilu- ja ulkoilumahdollisuudet sekä Rukan alueen matkailupalvelut.

Merkitys virkistysalueena

Alue on kiinteä osa valtakunnallisesti merkittävää Rukan talviurheilu- ja matkailukeskusta. Alueella voi harrastaa laskettua ja muita rinnelajeja. Alueella on hiihtostadion ja kaksi hyppymäkeä. Hiihtoladut ja kesäaikaiset retkeilyreitit yhdistävät alueen ympäröiviin matkailu- ja loma-asumisen alueisiin ja luontokohteisiin.

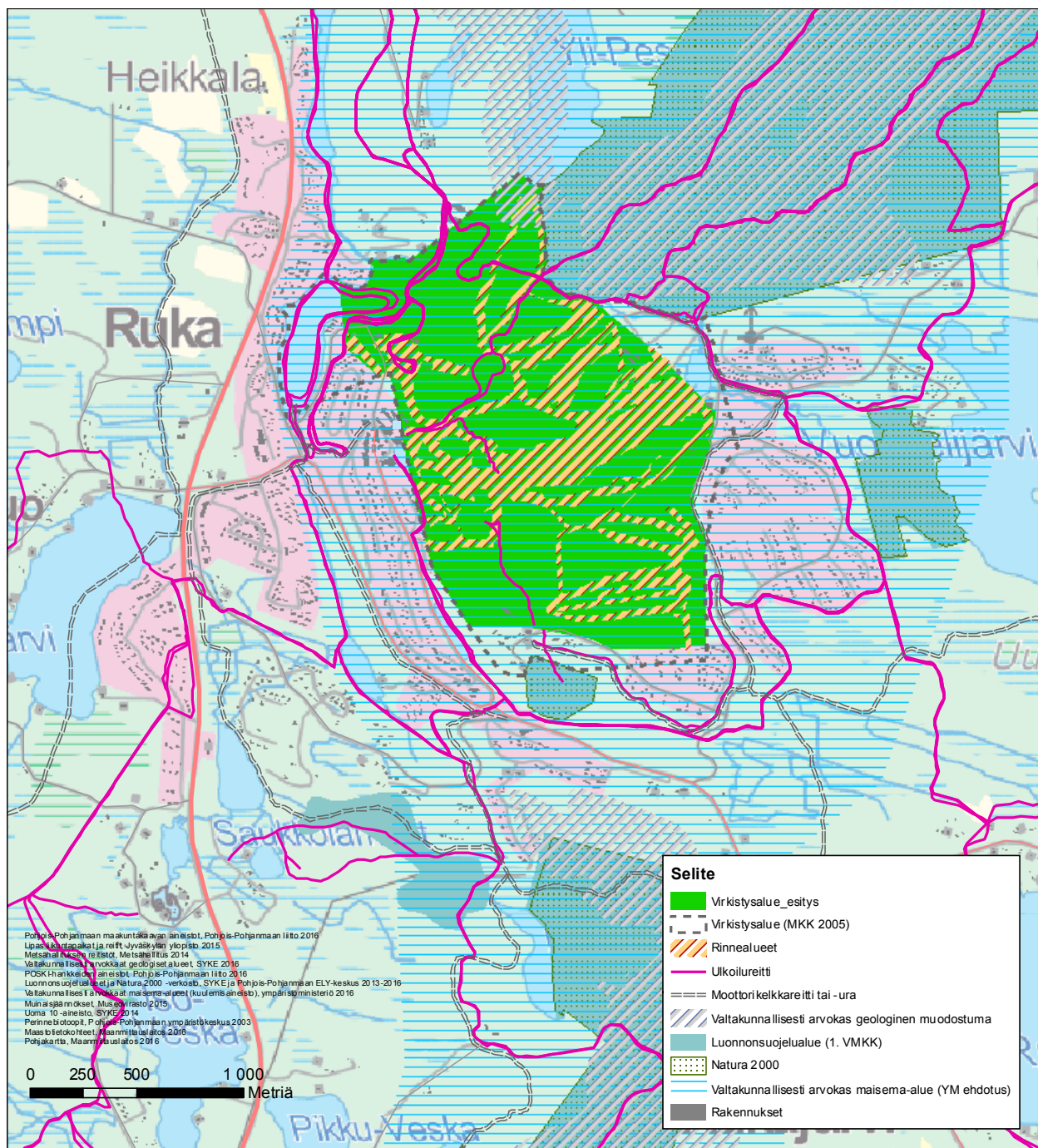
Muu maankäyttö

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa (2005) osoitetulla alueella on melko paljon rakennettua ympäristöä. Rinnealueiden ja hiihtohissien lisäksi mm. teitä, paikoitusalueita, huoltorakennuksia, ravintola- ja kahvilarakennuksia, hotellirakennuksia ja loma-asuntoja. Rukan huipulla on radio-masto.

Alueen käyttöä tarkemmin ohjaavia voimassa olevia yleiskaavoja ovat Kuusamon yleiskaava (2008) ja Rukan osayleiskaava (2004).

Alueen raja

Alue on rajattu uudelleen siten, että se käsittää Rukatunturin hiihtokeskuksen alueen (rinnealueet) ja sen välittömän lähiympäristön. Matkailukeskus, loma-asumisen alueet ja muu rakennettu ympäristö on pääosin rajattu V-alueen ulkopuolelle.

Kuva 1. Esitys virkistysalueen rajaukseksi, alueen nykyinen maankäyttö ja ympäristöarvot.

5.2 Kylmäluoma (Taivalkoski)

Alueen sijainti ja vetovoimatekijät

Aluekokonaisuus käsittää Kylmäluoman retkeilyalueen. Kylmäluoman alueen vetovoimatekijöitä ovat olemassa olevat virkistys- ja matkailupalvelut sekä alueen luonnonmetsät, suot ja järvet. Alue on osin erämainen luontokokonaisuus. Retkeilyalueen maasto on pääosin karua männikkökangasta, jolle ovat tunnusomaisia vesistöjen varsia seurailevat korkeat harjujonot. Kylmäluoman vesistöt käsittävät noin 90 kirkasvetistä järveä ja lampea hoidettuine kalakantoinen.

Merkitys virkistysalueena

Kylmäluoma on suosittu valtion retkeilyalue, jossa vierailaan vuosittain noin 25 000 kertaa. Virkistyskäyttö on keskittynyt alueen itäosaan, jossa sijaitsee laadukas leirintäalue matkailutoimintoihin. Opastuskeskus ja leirintäalue lähiympäristöineen muodostavatkin alueen palveluiden ytimen.

Retkeilyalue on perustettu valtioneuvoston päätöksellä v. 1979. Natura 2000 -verkostoon kuuluvaan alueen suojelu on toteutettu ulkoilulain perusteella. Alueen pinta-ala on 7340 ha.

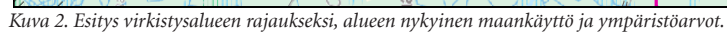
Yleisimpiä aktiviteetteja ovat kalastus, patikointi ja metsästys. Kylmäluoman asiakkaat käyttävät myös Etelä-Kuusamon retkikohteita (Julma Ölkky, Iivaara ja Näränkä). Merkitävä osa asiakkaista on virkistyskalastajia, joskin talvisin alue houkuttelee myös kansainvälisiä luontomatkailijoita. Retkeilyalueella on ympärivuotinen retkeilyreitti- ja latuverkosto ja siihen liittyvä palveluvarustus laavuineen, kotineen ja vuokrakämpineen.

Muu maankäyttö

Metsähallituksen hallinnassa olevaan alueen käyttöä on ohjattu hoito- ja käyttösuunnitelman avulla. Retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa (2004) alue on jaettu puisto-osaan, aarniosaan ja talousosaan. Matkailupalvelut ovat keskittyneet puisto-osaan. Talousosassa harjoitetaan retkeilykäytön, porotalouden ja suojelliset arvot huomioon ottavaa metsätaloutta (Hoito- ja käyttösuunnitelma 2004).

Alueen raja

Virkistysalueen raja noudattaa valtion retkeilyalueen ja Kylmäluoman Natura 2000 -alueen rajausta.

5.3 Taivalvaara (Taivalkoski)

Alueen sijainti ja vetovoimatekijät

Taivalvaara on näyttävä vaara Taivalkosken taajaman länsipuolella. Keskeisenä vetovoimatekijänä on Taivalvaaran matkailu- ja virkistysalue, johon kuuluu muun muassa hiihtokeskus laskettelurinteineen ja hyppymäkinen. Virkistysalue kattaa osia valtion omistamasta Taivalvaaran virkistysmetsän alueesta sekä sen lähialueita virkistysreitteineen. Virkistysalue sijoittuu maisemallisesti hienoon harjumetsään ja -maisemaan.

Merkitys virkistysalueena

Alueella on merkitystä matkailualueena sekä seudullisena lähivirkistysalueena. Vaaran alue palveluineen on aivan kunnan keskustaajaman tuntumassa ja se onkin Taivalkosken keskustan tärkein ulkoilu- ja virkistysalue. Taivalvaaran virkistysmetsä perustettiin Metsähallituksen päätöksellä v. 1999.

Taivalvaaran alueelle on kehitetty virkistys- ja luontomatkailutoimintoja palvelevia reittejä ja taukopaikkoja. Taivalvaaralla on hiihtokeskus hyppymäkinen. Lisäksi Taivalvaaran virkistysmetsän alueelle sijoittuu runsaasti hiihtolatuja, luontopolkuja sekä sauvakävely-, kesäurheiluja ja frisbeegolfpuisto. Alueen tuntumassa toimii useita matkailupalveluja tarjoavia yrityksiä. Alue kytkeytyy osin myös Syötteen alueen matkailuun mm. niitä yhdistävän retkeilyreitin kautta.

Muu maankäyttö

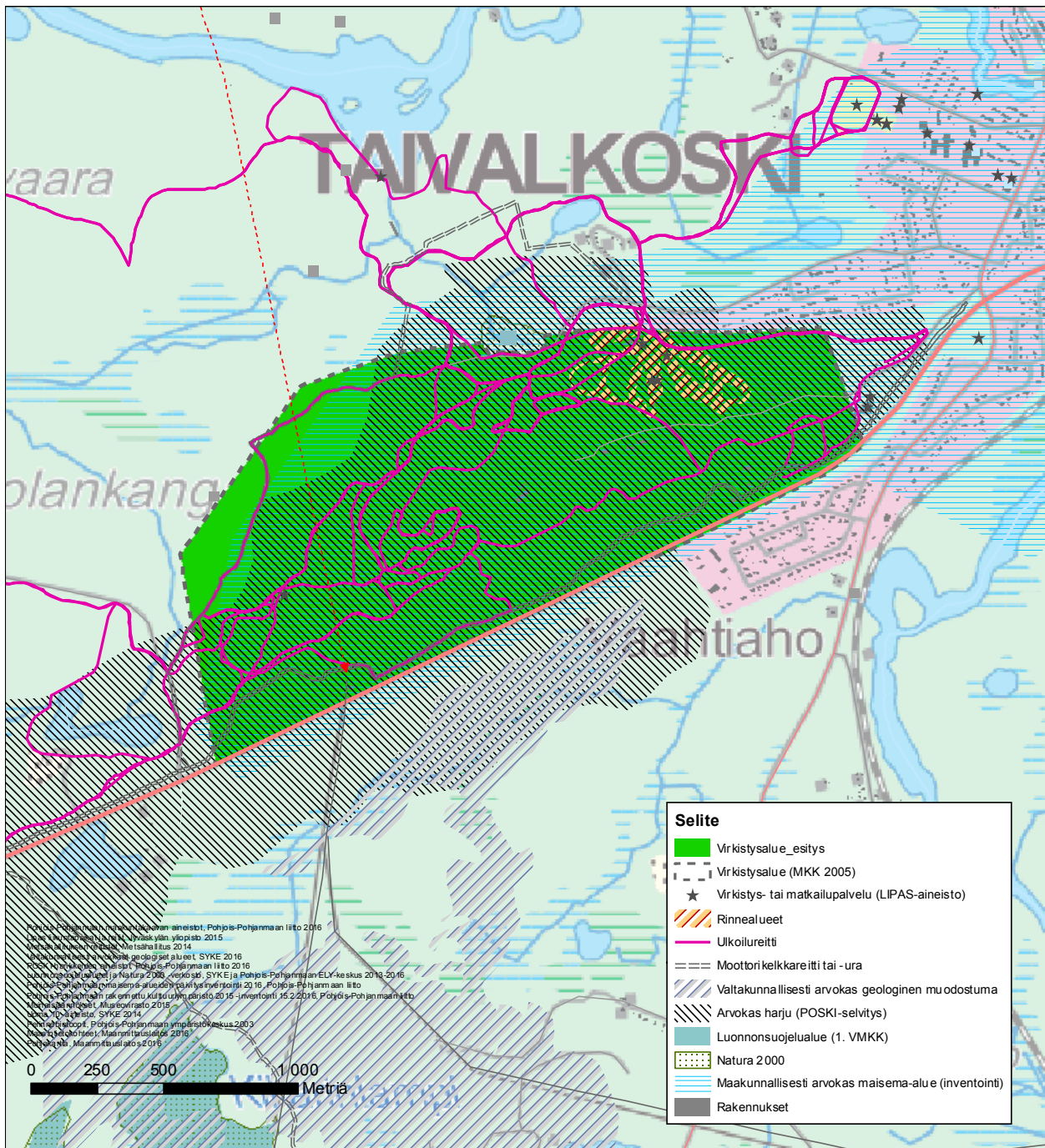
Muista maankäyttömuodoista merkittävin on matkailuun liittyvä rakentaminen. Rakennuskantaa on itse virkistysalueella kuitenkin suhteellisen vähän; merkittävimpänä vaaran laelle johtavan tien varrelle rakentunut loma-asutus. Hiihtokeskus hallitsee alueen itäosan yleisilmettä (Kaavaselostus, Taivalvaaran asemakaavan muutos 2013). Muuta rakennettua ympäristöä edustavat valtatie 20 varrella oleva betonitehdas, Taivalvaaran laella oleva puolustusvoimien alue sekä alueen itäosaan sijoittuva 110 kV voimajohto ja muuntamoalue. Alueella ei ole voimassa olevia maa-ainesten ottolupia.

Alue on merkittäviltä osin valtion omistama ja Metsähallituksen hallinnassa (virkistysmetsän alue). Hiihtokeskuksen alue hyppymäkinen on kunnan omistuksessa. Virkistysalueen ydinalueen metsät ovat olleet osin talouskäytön ulkopuolella ja metsät ovat säilyneet peitteisinä. Alueen länsiosassa on nuorempaa metsää.

Alueen käyttöä on aikaisemmin ohjattu hoito- ja käyttösuunnitelman avulla. Hiihtokeskusta ympäröivälle alueelle on laadittu myös asemakaava (Taivalvaaran asemakaavan muutos, 2013).

Alueen rajaus

Alue on rajattu siten, että siihen kuuluu Taivalvaaran virkistysalueen keskeiset alueet sekä vaaran länsipuolen metsäalueita virkistysreitteineen. Matkailurakentamisen alueet ja muuta rakennettua ympäristöä on rajattu alueen ulkopuolelle. Virkistysalueen sisään jäävät kuitenkin vaaran laelle johtavan tien varteen sijoittuva vapaa-ajan asutus sekä puolustusvoimien alue.

Kuva 3. Esitys virkistysalueen rajaukseksi, alueen nykyinen maankäyttö ja ympäristöarvot.

5.4 Syöte (Pudasjärvi)

Alueen sijainti ja vetovoimatekijät

Aluekokonaisuus käsittää Iso-Syötteen retkeilyalueen sekä osia Syötteen virkistysmetsästä ja Iso-Syötteen matkailukeskuksen alueesta.

Syötteen alueen merkittävimmät vetovoimatekijät ovat matkailukeskus sekä virkistysalueista ja kansallispuistosta muodostuva luontokokonaisuus. Syötteellä sijaitsee veto-voimainen talviurheilukeskus. Syötteen retkeilyalue yhdessä Syötteen kansallispuiston on Pohjois-Pohjanmaan tärkeimpiä metsiensuojelualueita. Alueella on monipuolisesti matkailuun ja luonnon virkistyskäyttöön liittyviä palveluita sekä virkistysalueilla että niihin liittyvillä matkailu- ja luonnonsuojelualueilla.

Merkitys virkistysalueena

Syöte on maakunnan toiseksi suosituin luontomatkailukohde, jonka monipuolinen aktiviteettitarjonta ja sijainti kohtuullisen etäisyyden päästä Oulun seudulta tekevät alueesta vetovoimaisen vapaa-ajan ulkoilukohteen. Syötteen matkailukeskus on mm. majoitus-, ravitsemus- ja ohjelmapalveluiden keskittymä. Myös virkistysreittien ja palveluvarustusten painopiste on Syötteen matkailukeskuksen ympäristössä.

Iso-Syötteen retkeilyalue perustettiin valtioneuvoston päätöksellä vuonna 1985. Syötteen virkistysmetsä on perustettu Metsähallituksen päätöksellä vuonna 1999.

Matkailukeskuksen ja sen palveluiden lisäksi laajemmalla Syötteen aluekokonaisuudella on monipuolinen kesä- ja talviretkeilyreittien verkosto sekä siihen liittyvää palveluvarustusta, kuten autio-, varaus- ja päivätupia sekä laavuja. Alue kytkeytyy pitkiin vaellusreitteihin (UKK-reitti, Pudas-

järvi-Syöte Kannonnousu-reitti ja Syöte-Taivalkoski -reitti). Syötteen suojelualuekokonaisuudelle kohdistuu vuosittain noin 100 000 käyntiä (luontokeskus n. 30 000), joista valtaosa on kotimaisia luontomatkailijoita. Kysyntä kohdistuu pääasiassa Syötteen matkailukeskukseen sekä sen tuntumassa sijaitseville reiteille ja nähtävyyksikohteille, kuten Ahmavaaraan, Iso-Syötteelle ja Pytkynharjuun. Uutta kysyntää on kehittynyt mm. maastopyöräilyyn sekä nuoris- ja erityisryhmien palveluille.

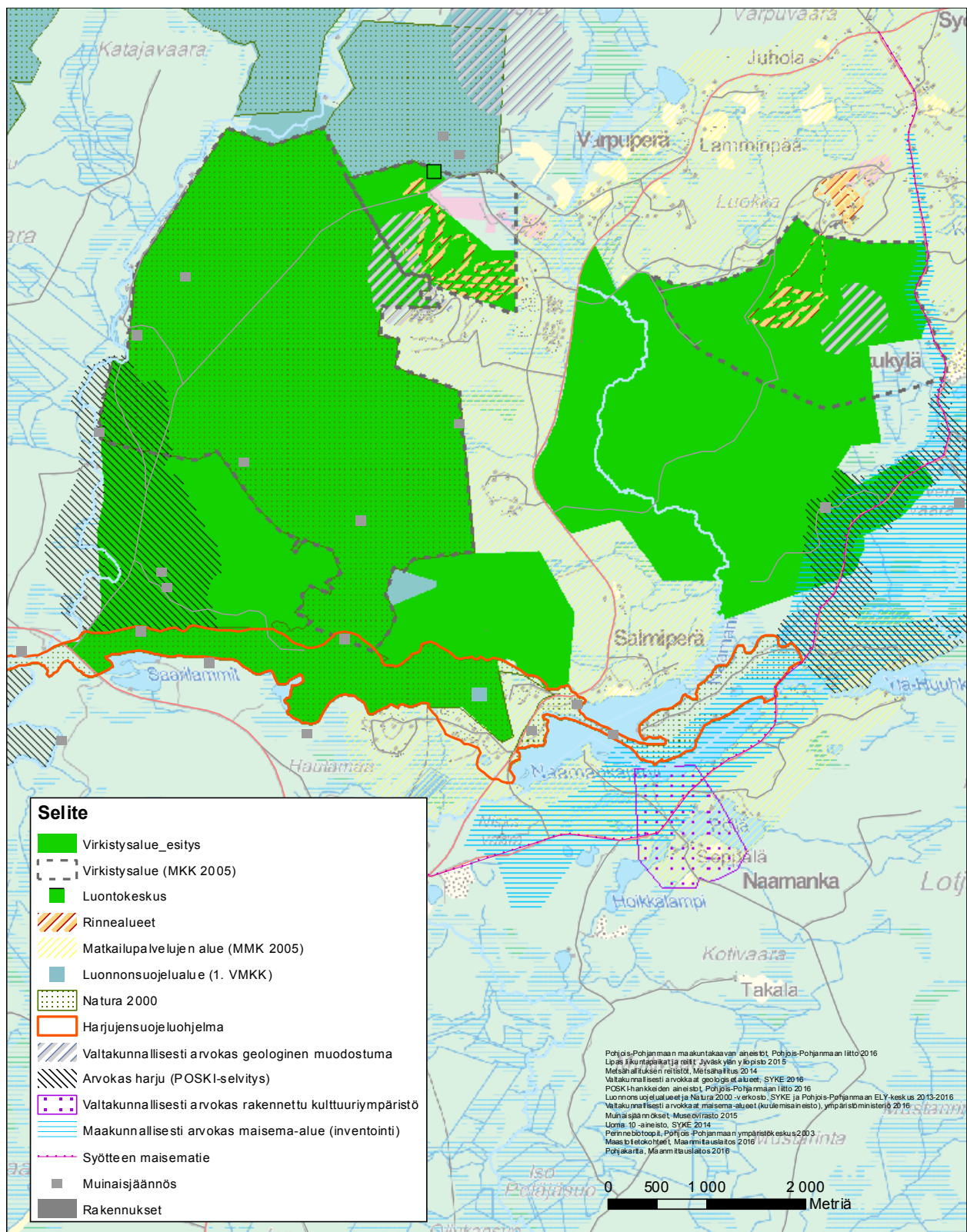
Muu maankäyttö

Virkistysalueet rajautuvat voimassa olevassa maakuntakaavassa Iso- ja Pikku-Syötteen sekä Pytkynharjun alueen matkailupalvelujen ja loma-asumisen alueisiin sekä Syötteen kansallispuistoon.

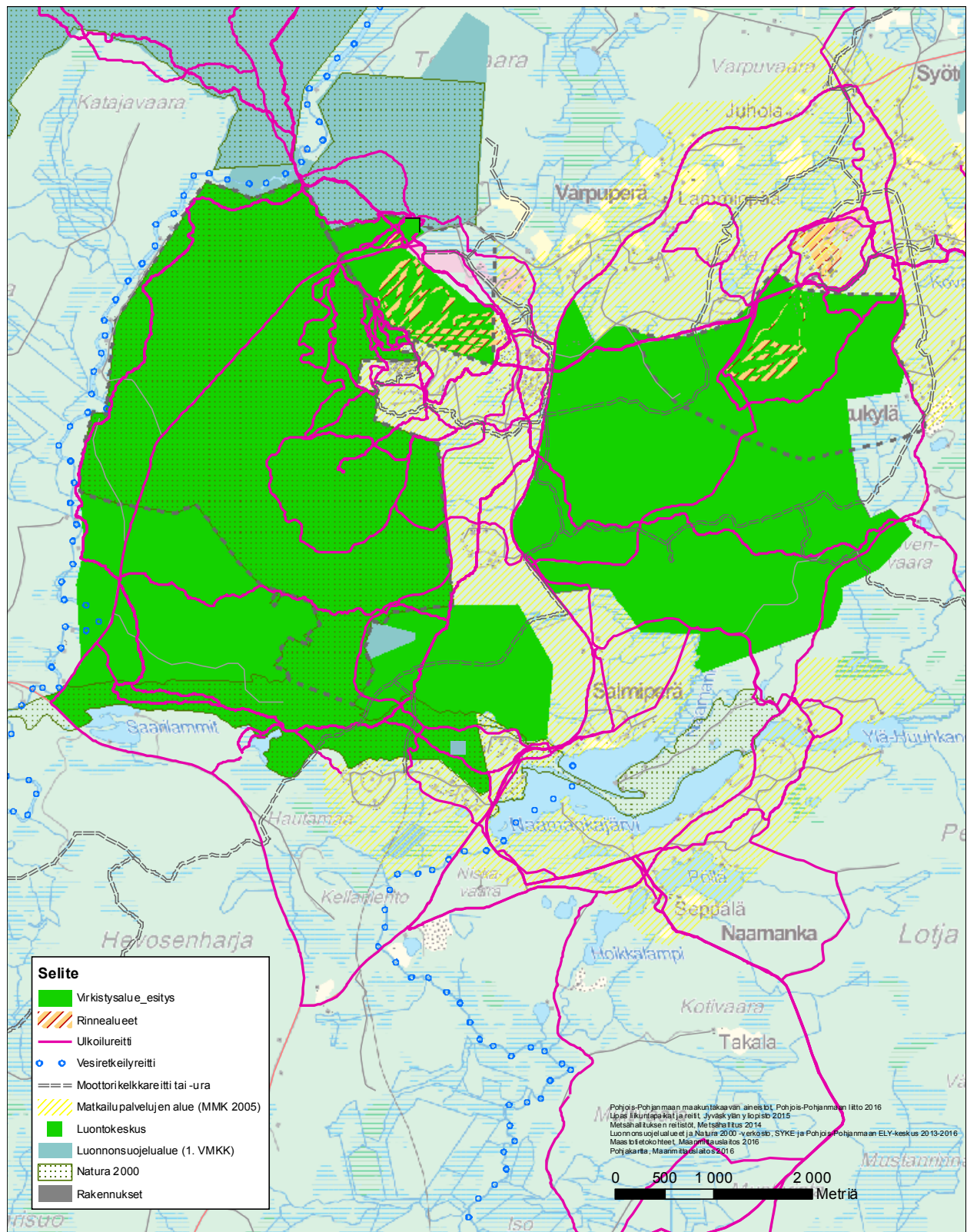
Alue sijoittuu pääosin valtion maalle ja on Metsähallituksen hallinnassa. Iso-Syötteen retkeilyalueen osalta toimintojen yhteensovittaminen on tehty hoito- ja käyttösuunnitelmissa; voimassa olevassa vuonna 2004 valmistuneessa suunnitelmassa retkeilyalue on jaettu puisto-osaan ja talousosaan. Retkeilyalueen talousosassa ja virkistysmetsän alueella harjoitetaan metsätaloutta. Alueen käyttöä on ohjattu yksityiskohtaisemmin Syötteen yleiskaavassa (2009) sekä osin myös asemakaavoilla.

Alueen raja

Virkistysalueen raja kattaa Iso-Syötteen retkeilyalueen sekä pääosan Syötteen virkistysmetsän alueesta. Harjujen-suojeluohjelmaan kuuluva Pytkynharju on alueen virkistyskäytön kannalta keskeistä aluetta, joten se on osin sisällytetty virkistysalueeseen. Matkailurakentaminen on pääosin rajattu virkistysalueen ulkopuolelle.

Kuva 4. Esitys virkistysalueen rajaukseksi, alueen nykyinen maankäyttö ja ympäristöarvot.

Kuva 5. Esitys virkistysalueen rajaukseksi ja alueen nykyinen reittiverkosto.

5.5 Oulujoen suisto (Oulu)

Alueen sijainti ja vetovoimatekijät

Oulujoen suistoalueen keskeiset virkistys- ja vapaa-ajan ympäristöt kattava aluekokonaisuus sijoittuu Oulujoen suistoon kaupungin keskusta-alueen välittömään yhteyteen. Alueeseen kuuluvat Hietasaaren-Mustasaaren lisäksi mm. Hupisaaret-Linnansaari, Kuusisaari-Raatinnaari ja Korkiasaari.

Oulujoen suistoalueella vesi, rannat ja meri ovat keskeisiä vetovoimatekijöitä. Lisäksi vahvuutena ovat kulttuuriympäristö sekä palvelujen monipuolisuus. Alueella on merkittäviä maisemallisia sekä historiaan ja rakennusperintöön liittyviä arvoja. Kohteella on myös matkailullista merkitystä. Nallikari on Oulun kaupungin tärkein vapaa-ajan matkailun kehittämiskohde. Alue on hyvin saavutettavissa kaikilla kulkumuodoilla.

Merkitys virkistysalueena

Hietasaari ja muut Oulujoen suiston viheralueet ovat keskeisen kaupunkialueen merkittävän virkistysalue, jolla on tärkeä merkitys myös Oulun matkailun kannalta. Vapaa-ajan matkailun kannalta Hietasaaren ja erityisesti Nallikarin rooli on keskeinen, alueella on 150 000 – 200 000 yöpymistä per vuosi. Muut kohteet ovat puistoja ja lähivirkistysalueita, joilla on myös osin laajempaa vetovoimaa esim. Hupisaaret. Ne toimivat keskeisinä viheralueina ja tapahtumaympäristöinä (esim. Raatti).

Aluekokonaisuuden ominaispiirteitä ovat: sijoittuminen kaupungin ytimeen, keskustan palvelut, matkailupalvelut, monipuoliset ulkoilumahdollisuudet (erityisesti kävely- ja pyöräilyreitit), uimarannat, venesatamat, melojien tukikohtat. Oulujoen suistoalueen virkistyskäyttömuotoja ovat muun muassa kävely, pyöräily ja uinti. Kohde on myös merkittävä kalastuskohde, minkä lisäksi se toimii muun muassa veneilyn, purjehduksen ja melonnan tärkeänä tukikohtana. Oulun seudun virkistys- ja vapaa-ajan verkoston toteuttamissuunnitelmassa (VIVA) Oulujoen suisto eli laajemmin Oulu on valittu kärkikohteeksi sen keskeisen sijaintinsa vuoksi. Aluekokonaisuus kytkeytyy osaksi Oulujoen kokonaisuutta ja sitä täydentävät kaupunkiseudun muut lähivirkistysalueet ja viheryhteydet.

Muu maankäyttö

Kaupungin keskustaan ja sen tuntumaan sijoittuvalla alueella on sen luonteen mukaisesti runsaasti rakennettua ympäristöä. Rakennettua ympäristöä on erityisen paljon Hietasaaren keskiosassa. Hietasaari on osin vanhaa huvila-alueita ja alue on ollut pitkään myös merkittävä matkailupalvelujen alue (Nallikarin alue ympäristöineen). Alueella on mm. kylpylähotelli, koulutuskeskus, palloiluhalli, vanho-

ja huviloita ja venesatamia. Myös suistoalueen pienemmillä saarilla korostuu rakennetun (kulttuuri) ympäristön ja viheralueiden vuorovaikutus. Raatissa on mm. urheilustadion ja uimahalli, Hupisaarilla museo.

Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa (maaliskuu 2015) Hietasaaren alue osoitettiin V-alueena; alueen matkailurakentamisen ja matkailullisen merkityksen vuoksi alue osoitettiin myös kohdemerkinnällä RM (matkailupalvelujen keskus). Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittäviä matkailupalvelujen keskittymiä ja kehittämis-kohteita.

Alueen käyttöä on ohjattu yksityiskohtaisemmin yleis- ja asemakaavoituksella. Voimassa olevissa kaavoissa alueelle on osoitettu runsaasti erilaisia alueen virkistys- ja matkailutoimintoihin liittyviä merkintöjä.

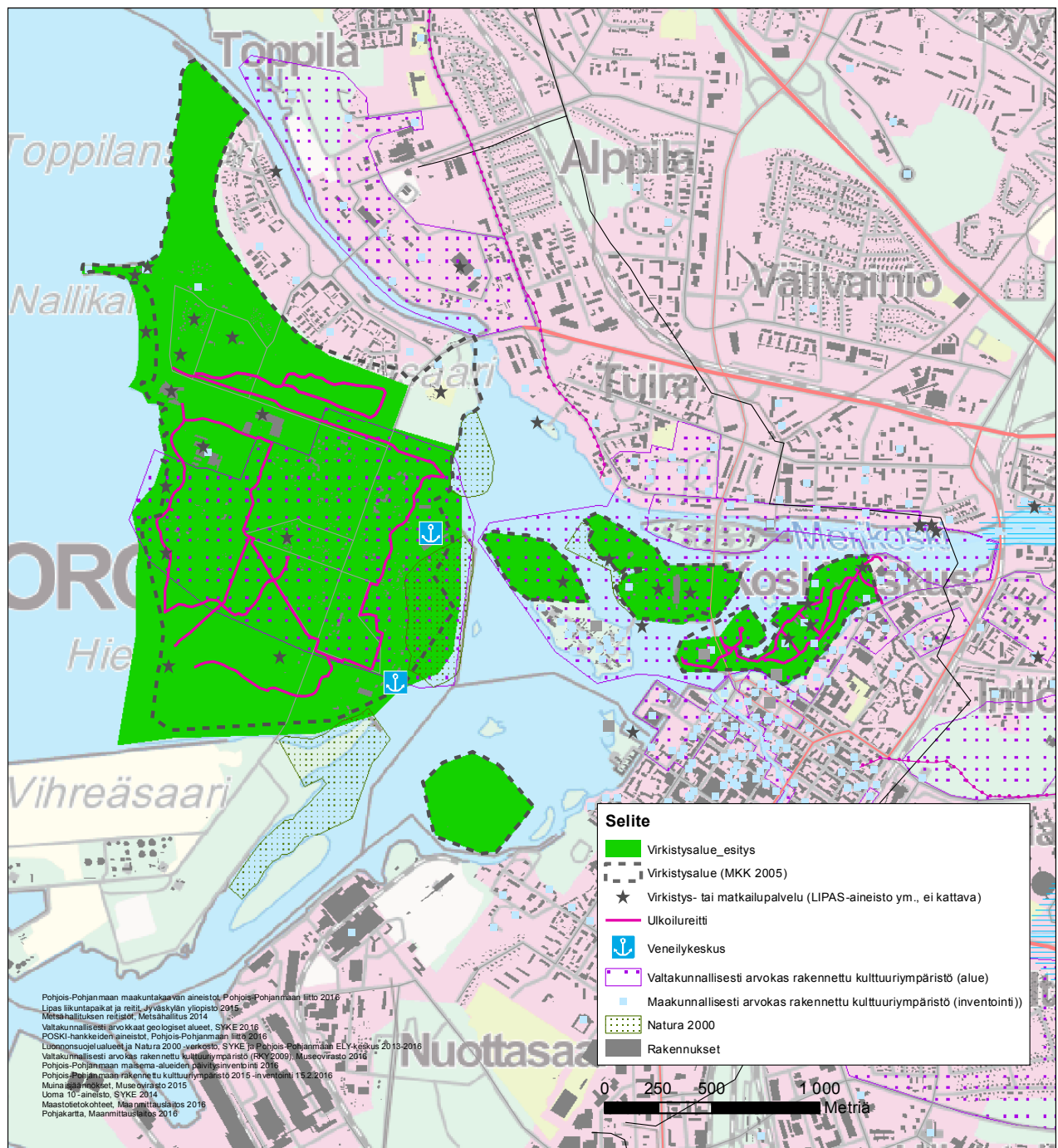
Oulun yleiskaavassa 2020 maakuntakaavassa osoitettu virkistysalue on osoitettu mm. virkistysalueena, urheilu- ja virkistyspalvelujen alueena, matkailupalvelujen alueena sekä loma-asumisen alueena (yhteisökäyttöön tarkoitettu). Koko suistoalue on osoitettu kaupunkipuistona (alueen erityisominaisuuksia koskeva merkintä): alueella on erityisiä maisemallisia, historiallisia, kaupunkikuvallisia ja virkistysellisiä arvoja. Maaliskuussa 2016 hyväksymiskäsittelyssä olleen uuden Oulun yleiskaavan sisältö on hyvin samankaltainen; Hietasaaren on osoitettu lisää matkailupalvelujen aluetta ja uusi pienehkö asuntoalue nykyisen Vauhtipuiston alueelle.

Alueen käyttöä yksityiskohtaisemmin ohjaavia yleiskaavoja ovat:

- Uuden Oulun yleiskaava (hyväksymiskäsittelyssä, tilanne 15.3.2016)
- (Oulun yleiskaava 2020 (2007) – Uuden Oulun yleiskaava kumoaa)

Alueen raja

Alueen rajauksessa on otettu huomioon Oulujoen suiston keskeiset viheralueet sekä muuhun virkistykseen ja vapaa-ajantoihintoihin liittyvät alueet. Alueen rajausta on tarkistettu vastaamaan olemassa olevaa tilannetta. Toppi-lansaaren-Mustasaaren kaakkoisosa on rajattu alueen ulkopuolelle; alue ei ole kokonaisuuden kannalta merkittävä ja sille on yleiskaavoituksessa suunniteltu muuta käyttöä (asuinrakentaminen). Hietasaaren keskiosassa korostuu virkistykseen ohella matkailupalvelujen rooli, mitä on perusteltua korostaa maakuntakaavassa omalla merkinnällään.

Kuva 6. Esitys virkistysalueen rajaukseksi, alueen nykyinen maankäyttö ja ympäristöarvot.

5.6 Sanginjoki (Oulu)

Alueen sijainti ja vetovoimatekijät

Sanginjoen virkistysalue kattaa ns. Sanginjoen ulkometsän, Niilesjärven-Valkiasjärven sekä Sankivaaran alueet. Alueen pinta-ala on noin 3400 ha. Laaja kokonaisuus sijoittuu olemassa olevan yhdyskuntarakenteen ulkopuolelle, mutta kuitenkin aivan laajenevan asutuksen tuntumaan. Maakuntakaavassa alueen länsiosa sijoittuu välittömästi taajamatoimintojen alueen yhteyteen. Aluekokonaisuus on hyvin saavutettavissa olemassa olevalta tieverkolta.

Alueen vetovoimatekijänä on metsäluonto, vesistöt ja suot sekä olemassa olevat virkistyspalvelut. Alueen sisälle ja sen tuntumaan sijoittuu luonnonsuojelualueita, joilla on mm. vanhaa metsää, luonnontilaisia soita sekä arvokasta harju-luontoa. Aluetta sivuavat Sanginjoki ja Kalimeenoja ovat niin ikään merkittäviä virkistysympäristöjä ja viherkäytäviä. Metsäluonnon osalta edustavin yhtenäinen alue sijoittuu Sanginjoen ulkometsän itäosaan; tätä osa-aluea on ehdotettu suojeltavaksi useaan otteeseen. Sanginjokivarsi on maakunnallisesti arvokasta maisema-aluea.

Merkitys virkistysalueena

Sanginjoen alue on yksi Oulun merkittävimmistä yhtenäisistä metsäalueista. Virkistysalueen itäosaa voidaan pitää Oulun lähialueen merkittävimpänä yhtenäisenä metsäalueena sekä suojelu- että virkistysarvojen puolesta. Alue soveltuu useimpien ulkoilu- ja harrastamistoimien toteuttamiseen. Sanginjoen ulkometsän alueella on erityistä merkitystä päiväretkeilyyn ja patikointiin soveltuvana, kaupunginläheisenä alueena. Alueelle on toteutettu retkeilyreitistö taukorakenteineen. Hyvän saavutettavuuden vuoksi alue soveltuu hyvin myös lapsiperheiden retkikohteeksi. Sankivaaran alueella on talvisin hiihtolatuverkosto ja kesällä golf-kenttä. Niilesjärven-Valkiasjärven alue toimii tärkeänä lähivirkistysalueena kasvavalle Hiukkavaaran kaupunginosalle. Sanginjoki on merkittävä virkistyskalastuskohde.

Muu maankäyttö

Alue käytännössä suurelta osin ns. monikäyttöaluetta eli virkistystoimintojen ohella alueella harjoitetaan metsätaloutta. Metsätaloutta on harjoitettu lähes koko pinta-alalla rakennettuja ja suojeltuja alueita lukuun ottamatta. Miltei kaikki suot on ojitettu metsätaloutta varten. Sanginjoen ulkometsän hoito- ja käyttösuunnitelmassa on tehty esitys alueidenkäytön vyöhykkeiksi: alue on jaettu suojeluvyöhykkeiksi, mukautetun metsätalouden vyöhykkeeksi ja metsätalousvyöhykkeeksi.

Alueella on muutamia pienialaisia suojelualueita. Nämä on osoitettu maakuntakaavassa SL-merkinnällä. Alueen itäosaa (hoito- ja käyttösuunnitelman suojeluvyöhyke Ia ja mukau-

tetun metsätalouden vyöhyke II laajennuksineen) on esitetty suojelualueeksi, mutta Oulun kaupunginvaltuusto teki asiasta kielteisen päätöksen viimeksi vuonna 2014.

Alueelle ei sijoitu asutusta Niiles- ja Valkiasjärvien loma-asutusta lukuun ottamatta. Rakennettua ympäristöä on muun muassa Sankivaaran golf-alueella. Alueen halki kulkee useita kantaverkon pääsähköjohtoja, jotka osaltaan rikkovat alueen eheyttä.

Aluekokonaisuuteen sisältyy myös metsätalouspaineita alueita, mikä on tarpeen ottaa huomioon alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja mm. maisematyöluopäkäytännöissä.

Alueen käyttöä on ohjattu yksityiskohtaisemmin yleiskaavoituksella sekä Sanginjoen ulkometsän hoito- ja käyttösuunnitelman kautta. Sanginjoen osayleiskaavassa (2002) pääosa alueesta on osoitettu MU-alueeksi. Myllykosken alue on V/s-alueita ja Lemmenpolun alue VR-alueita. Golf-kentän alue on osoitettu urheilu- ja virkistyspalvelujen alueena (VU-1).

Alueen käyttöä yksityiskohtaisemmin ohjaavia yleiskaavoja ovat:

- Uuden Oulun yleiskaava (hyväksymiskäsittelyssä, tilanne 15.3.2016)
- Sanginjoen osayleiskaava (2002)

Alueen raja

Alueen rajauksessa on otettu huomioon olemassa olevat virkistyspalvelut (mm. reitit, urheiluvyöhykkeet) sekä luonnonympäristöltään arvokkaiksi todetut alueet. Aluetta on laajennettu sen itäosassa siten, että se kattaa virkistyskäytön ja luonnonympäristön osalta keskeisimmät alueet. Alueen länsiosasta on rajattu pois virkistyskäytön kannalta vähemmän merkittäviä alueita; yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kuitenkin tärkeää kytkeä alue palvelemaan laajenevaa asutusta muun muassa Hiukkavaaran alueella, minkä vuoksi alueen länsiosaan on tässä selvityksessä hahmoteltu viherysteysteitä. Asutus ja viljelyalueet on jätetty pääsääntöisesti rajauksen ulkopuolelle; yleispiirteisestä mittakaavasta johtuen em. alueita voi vähäisessä määrin kuitenkin sijoittaa aluerajauksen sisään.

5.7 Virpiniemi (Oulu)

Alueen sijainti ja vetovoimatekijät

Virpiniemen alue sijaitsee Oulussa Haukiputaan keskustan ja Kellon länsipuolella. Aluekokonaisuus käsittää Virpiniemen lisäksi mm. Runtelinharjun-Isoniemen sekä Halkokarin Rivinnokan ja Ulkonokan alueet. Aluekokonaisuuden vetovoimatekijöitä ovat merellisyys, harjumaismat sekä monipuoliset palvelut. Alue sijoittuu merenrantaan, mutta rannat ovat pääosin rakennettuja (loma-asuminen), mikä rajoittaa niiden virkistyskäyttöä. Alueella on merkittäviä geologisia arvoja: Virpiniemen sekä Runtelin-Isoniemen alueet on luokiteltu Pohjois-Pohjanmaan POSKI I -hankkeen harjuinventoinnissa maakunnallisesti arvokkaiksi harjuiksi (Lyytikäinen 2013). Virpiniemen urheiluopiston tuntumassa on lisäksi suppeampi valtakunnallisesti arvokas geologinen muodostuma (tuuli- ja rantakerrostuma).

Merkitys virkistysalueena

Alue palvelee Oulun seudun asukkaita seudullisena ulkoilu- ja lähivirkistysalueena. Alueella on myös laajempaa vetovoimaa monipuolisten palveluiden ja harrastusmahdollisuuksien ansiosta. Sillä on merkitystä ulkoilu- ja urheilualueena, eläinurheilualueena sekä yleisen virkistyskäytön kannalta. Virpiniemen alueen loma-asutus lisää osaltaan virkistyspalvelujen kysyntää. Alue on sijaintinsa puolesta helposti saavutettavissa.

Alueella toimii kansallisesti tunnettu liikuntaopisto, jossa on ympärivuotisesti harrastustarjontaa ja tapahtumia. Virpiniemeä on kehitetty aktiivisesti myös matkailun näkökulmasta. Kohde on yksi Oulun seudun virkistys- ja vapaa-ajan verkoston (VIVA) kärkikohteista.

Monipuoliset liikunta- ja muut palvelut painottuvat alueen eteläosaan: mm. Virpiniemen liikuntaopisto, golf-kenttä, eläinurheilukeskus, leirintäalue ja venesatama. Liikuntaopiston yhteydessä toimii retkeilyhotelli. Laajemmalla alueella reitit ja taukorakenteet, uimarannat. Talvisin alueella on hiihtolatuverkosto, hyppymäki ja pulkkamäki.

Alueen virkistyskäytön kehittämistä on käsitelty mm. seuraavissa suunnitelmissa: Oulun seudun virkistys- ja vapaa-ajanaluiden suunnitelma VIVA 2007; Oulun seudun virkistys- ja vapaa-ajan alueiden (VIVA 2007) toteuttamissuunnitelma; Annalanmäki-Isoniemenkangas käyttösuunnitelma (2010).

Muu maankäyttö

Muista käyttömuodoista merkittävimpiä ovat metsätalous ja maa-ainesten otto. Virpiniemen rannat ovat pääosin loma-asutuksen sulkemia alueen pohjoisosaa lukuun ottamatta.

Alueelle sijoittuu matkailua, urheilua ja ulkoilua palvelevaa rakennettua ympäristöä, mm. liikuntaopisto, leirintäalue,

golf-kenttä, ravirata, koirarata ja alueen rajauksen yleispiirteisyyden vuoksi jonkin verran vapaa-ajan asuntoja. Asutus on jätetty pääsääntöisesti rajauksen ulkopuolelle; yleispiirteisestä mittakaavasta johtuen vapaa-ajan ja muita asumisen alueita voi vähäisessä määrin kuitenkin sijoittua aluerajauksen sisään.

Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa (maaliskuu 2015) Hietasaaren alue osoitettiin V-alueena; alueen matkailurakentamisen ja matkailullisen merkityksen vuoksi alue osoitettiin myös kohdemerkinnällä RM (matkailupalvelujen keskus). Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittäviä matkailupalvelujen keskittymiä ja kehittämis-kohteita.

Virpiniemen alueelle sijoittuu yksi Oulun kolmesta merkittävimmästä maa-ainesten ottoalueesta. Alueella on useita eri vaiheissa olevia suuria maa-ainesten ottoalueita. Ottolupia on voimassa noin 40 kpl (Kaakinen 2015). Maa-ainesten otto on vaikuttanut merkittävästi Virpiniemen maisemakuvaan.

Aluekokonaisuuteen sisältyy myös metsätaloustaloudellisia alueita, mikä on tarpeen ottaa huomioon alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja mm. maisematyölu-päytäntöissä.

Alueen käyttöä on ohjattu yksityiskohtaisemmin yleiskaavoituksella. Voimassa olevissa yleiskaavoissa on osoitettu runsaasti erilaisia alueen virkistys- ja matkailutoimintoihin, vapaa-ajan asumiseen ja luonnonvarojen käyttöön liittyviä merkintöjä. Kaavojen merkintöihin ei liity maisematyölu-palveluita.

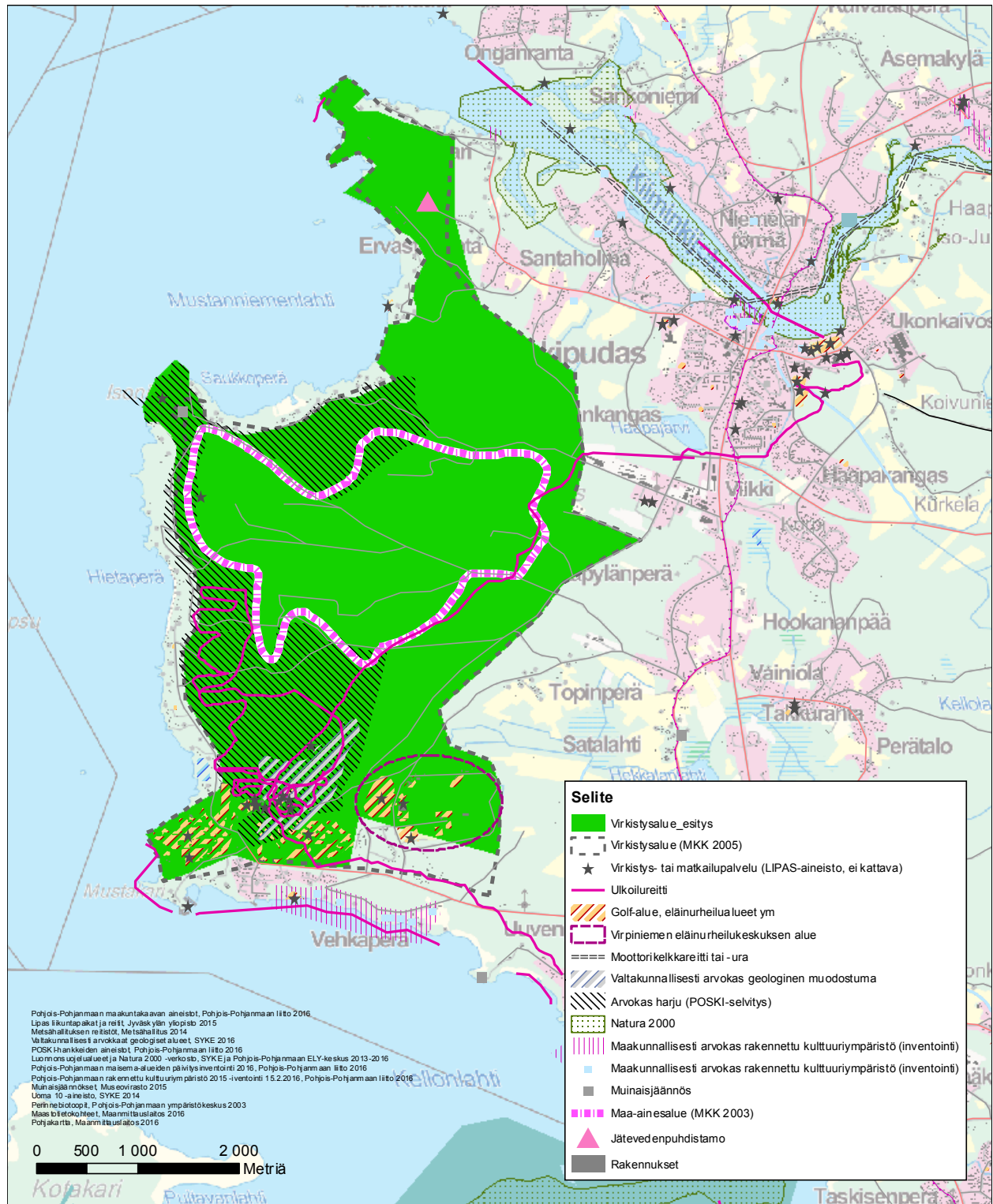
Alueen käyttöä yksityiskohtaisemmin ohjaavia oikeusvaikutteisia yleiskaavoja ovat:

- Uuden Oulun yleiskaava (hyväksymiskäsittelyssä, tilanne 15.3.2016)
- Kirkkonkylän osayleiskaava 2020 (2005)
- (Oulun seudun yhteinen yleiskaava 2020 (2005) – Uuden Oulun yleiskaava kumoaa)
- Merenrannikon ja meren saarten rantayleiskaava (2002)

Alueen rajaus

Alueen rajauksessa on otettu huomioon olemassa olevat matkailu- ja virkistyspalvelut, reitistöt sekä luontoarvot. Virpiniemen alueella (liikuntaopisto, leirintäalue, golf-alue ympäristöineen) korostuu matkailu, mitä voidaan korostaa osoittamalla se maakuntakaavassa erikseen matkailupalvelujen alueena.

Olemassa olevat maa-ainesten ottoalueet jäävät aluerajauksen sisälle; ne on osoitettu erikseen maa-ainesten ottoalueina voimassa olevassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Perusteluna päällekkäisyydelle on maa-ainesten ottoalueiden mahdollinen virkistyskäyttö ottotoiminnan päättyttyä. Rajauksessa on lisäksi otettu huomioon rannikon vapaa-ajan asutus (rajattu ulkopuolelle).

Kuva 8. Esitys virkistysalueen rajaukseksi, alueen nykyinen maankäyttö ja ympäristöarvot.

5.8 Oulun Salonselkä (Oulu)

Alueen sijainti ja vetovoimatekijät

Salonselkä on Oulunsalossa sijaitseva laaja harjuaalue. Se sijoittuu noin kahden kilometrin etäisyydelle Oulunsalon taajamasta ja rajoittuu lähialueen kylä- ja vapaa-ajan asutukseen, Liminganlahden Natura 2000-alueeseen sekä Oulunsalon lentoasemaan. Alue on hyvin saavutettavissa olemassa olevalta tieverkolta.

Vetovoimatekijöinä ovat meren läheisyys ja ranta-alueet sekä laaja harjuaalue. Rannat ovat osin rakennettuja, mutta Salonselän alueella on säilynyt myös vapaata rantaviivaa. Liminganlahden rantaa luonnehtivat kilometrien mittaiset rantaniityt ja hiekkarannat, jotka sisältyvät pääosin luonnonsuojelualueena toteutettuun Natura 2000 -alueeseen. Salonselän harju on luokiteltu Pohjois-Pohjanmaan POSKI I -hankkeen harjuinventoinnissa maakunnallisesti arvokkaaksi harjuksi (Lyytikäinen 2013). Alueella on jonkin verran olemassa olevia reitistöjä ja muita virkistysrakenteita.

Merkitys virkistysalueena

Salonselän alue on laaja metsäalue Oulun kaupunkimaisen alueen välittömässä läheisyydessä. Aluetta voidaan pitää Oulun eteläosan merkittävimpänä yhtenäisenä metsäalueena, jonka virkistysarvoa lisää edustava harjuluonto sekä osin rakentamaton merenranta. Alue soveltuu sellaisenaan useiden ulkoilu- ja luonnon virkistyskäyttömuotojen harastamiseen. Virkistyskäytön kannalta heikkoutena ovat tällä hetkellä maa-ainesten ottoalueet; oton päätyttyä maisemointi ja hyödyntäminen virkistysympäristönä on kuitenkin mahdollinen jälkikäyttömuoto.

Oulunsalon Salonselän alueiden virkistyskäyttöä on kehitetty muun muassa toteuttamalla alueille ulkoilu- ja muita reitistöjä. Alueella on kuntorata ja virkistysreittejä. Salonselältä on virkistys- ja latureittiyhteydet Oulunsalon taajamaan ja Salonpään. Papinjärven alueella on urheilumaja, vapaa-ajan asutusta ja uimaranta. Koppanan alueella on Oulun kaupungin omistama leirikeskus.

Muu maankäyttö

Alueen muita maankäyttömuotoja ovat metsätalous ja maa-ainesten otto. Salonselkä on myös merkittävä pohjavesialue. Alue on pääosin yksityisessä omistuksessa.

Metsätaloutta harjoitetaan alueen lähes koko pinta-alalla. Yksityisessä omistuksessa olevan alueen tarkemmassa suunnittelussa (mahdollinen yleiskaavoitus) metsätalouden toimintaedellytyksiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Alueen keskiosaan sijoittuvat maa-ainesten ottoalueet ovat laajahkoja. Salonselkä on yksi Oulun kolmesta merkittävimmästä maa-ainesten ottoalueesta; vuonna 2015 lupia oli voimassa 19 kpl kahdella erillisellä ottoalueella. Ottoalueiden pinta-ala on noin 160 ha. Alueella otto on vähittäin loppumassa (Kaakinen 2015). Maa-ainesten otto on vaikuttanut merkittävästi alueen keskiosan maisemakuvaan.

Aluerajauksen sisällä ei ole merkittävässä määrin vakituista tai vapaa-ajan asutusta. Kohde rajoittuu Oulunsalon lentokenttäalueeseen ja on suurimmaksi osaksi sen melualueella. Alueen käyttöä on ohjattu yksityiskohtaisemmin yleiskaavoituksella. Aluetta on käsitelty lähinnä Oulun seudun yhteisessä yleiskaavassa 2020, missä se on osoitettu pääosin MU-, MY- ja EO-alueeksi. Pohjoisosaa on V-alueella. Salonpään strategisessa yleiskaavassa 2030 ko. V-alueet on osoitettu pääosin MU-alueina. Lisäksi kaavassa on osoitettu alueelle lukuisia viheryhteystarpeita (ulkoilu- tms. reittien yhteysväliarpeita).

Alueen käyttöä yksityiskohtaisemmin ohjaavia yleiskaavoja ovat:

- Uuden Oulun yleiskaava (hyväksymiskäsittelyssä, tilanne 15.3.2016)
- (Salonpään strategisen yleiskaava 2030 (2014) – ulotettu alueelle vain pieneltä osin)
- (Oulun seudun yhteinen yleiskaava 2020 (2005) – Uuden Oulun yleiskaava kumoaa)

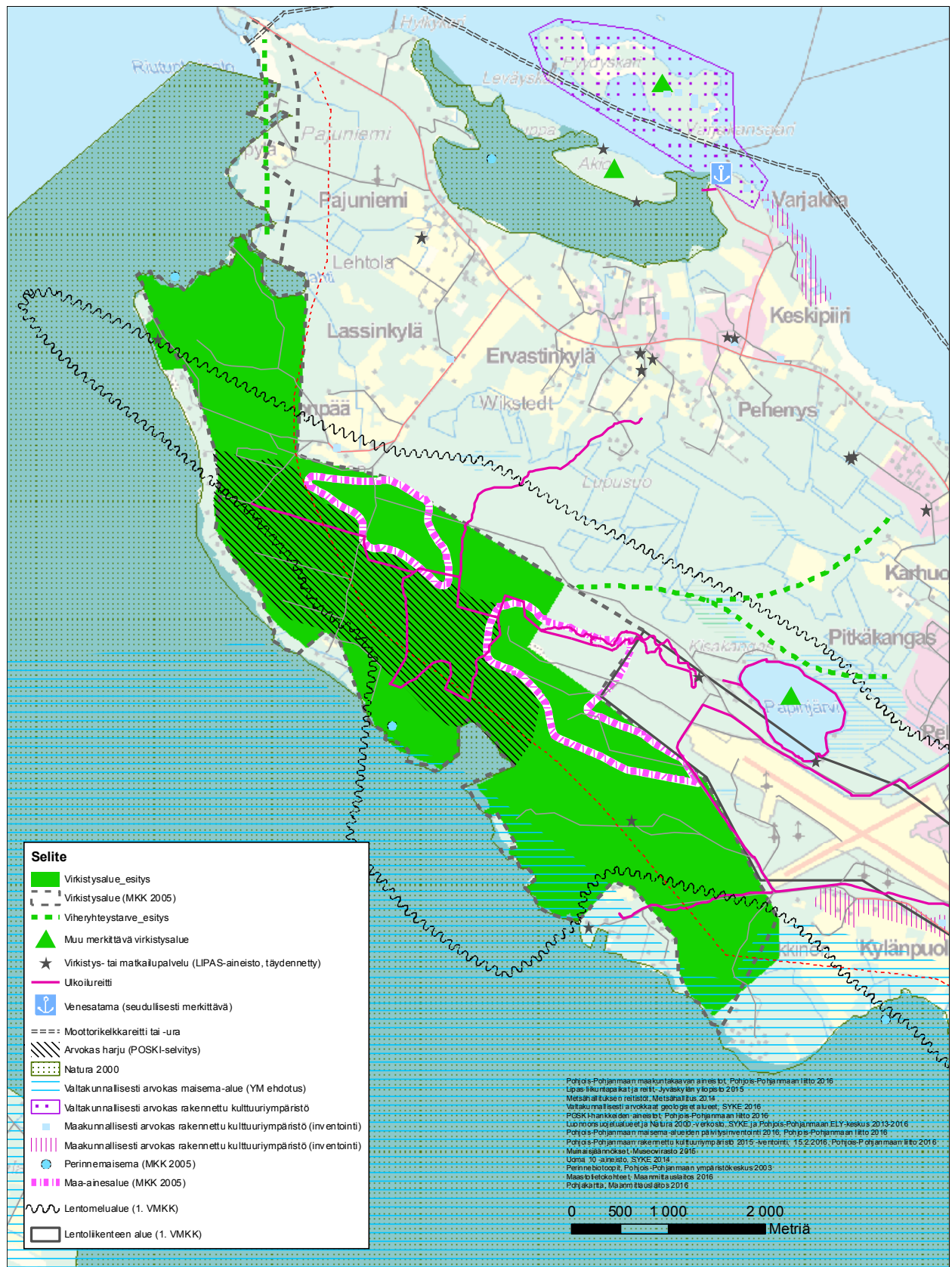
Alueen käyttöä yksityiskohtaisemmin ohjaavia yleiskaavoja ovat:

- Uuden Oulun yleiskaava (hyväksymiskäsittelyssä, tilanne 15.3.2016)
- (Salonpään strategisen yleiskaava 2030 (2014) – ulotettu alueelle vain pieneltä osin)
- (Oulun seudun yhteinen yleiskaava 2020 (2005) – Uuden Oulun yleiskaava kumoaa)

Alueen raja

Alueen raja katta Salonselän harjuaalueen. Koppanan alueella raja on ulotettu rantaan asti; tavoitteena on turvata alueen yleiskäyttöä palveleva yhteys suojellulle ranta-alueelle. Voimassa olevaan Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaan verrattuna rajasta on supistettu sen pohjoisosan ranta-alueiden osalta. Ko. alue ei ole alueen virkistyskäytön kannalta keskeistä aluetta; ranta-alue välillä Nenännokka-Riutunkari on kuitenkin perusteltua osoittaa maakuntakaavassa viheryhteystarve-merkinnällä. Alueen virkistyskäyttöä tukevat selvityksessä hahmotellut viheryhteydet Oulunsalon taajamasta ja Papinjärveltä Salonselän suuntaan.

Olemassa olevat maa-ainesten ottoalueet jäävät aluerajauksen sisälle; ne on osoitettu erikseen maa-ainesten ottoalueina voimassa olevassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Perusteluna päällekkäisyydelle on maa-ainesten ottoalueiden mahdollinen virkistyskäyttö ottotoiminnan päätyttyä. Rajauksessa on lisäksi otettu huomioon rannikon vapaa-ajan asutus (rajattu ulkopuolelle) ja lentoaseman alue.

Kuva 9. Esitys virkistysalueen rajaukseksi, alueen nykyinen maankäyttö ja ympäristöarvot.

5.9 Rantakylä (Liminka, Lumijoki)

Alueen sijainti ja vetovoimatekijät

Virkistysalue sijaitsee noin 4 kilometriä Limingan keskustaajamasta Lumijoen suuntaan. Virkistysalue sijoittuu Rantakylän asutuksen välittömään läheisyyteen ja on hyvin tavoitettavissa myös Limingan ja Lumijoen väliseltä seututieltä. Alueen vetovoimatekijöinä ovat monipuoliset ulkoilumahdollisuudet sekä harju- ja metsäluonto.

Merkitys virkistysalueena

Rantakylän alue on monipuolinen ulkoilu- ja virkistysalue, joka palvelee ensisijaisesti lähikuntien asukkaita. Alueelle toteutetut virkistysrakenteet mahdollistavat erilaisten aktiviteettien harrastamisen. Kohde on hyvin lapsiperheiden saavutettavissa. Rantakylän alueen matkailullinen merkitys on tällä hetkellä pieni, mutta sijoittuminen Liminganlahden luontokeskuksen läheisyyteen mahdollistaa alueen ja sen reitistöjen hyödyntämisen matkailun oheispalveluna.

Rantakylän virkistysalueella voidaan harrastaa monipuolisesti ulkoilua, rantalentistä, lenkkeilyä, suunnistusta, hiihtoa, uintia, avantouintia, maastopyöräilyä, ratsastusta ja frisbee-golfia. Harjualueella ja uimapaikan ympäristössä kiertele 6 km pituinen valaistu kuntorata / hiihtolatu. Metsään on merkitty myös muita maastolenkkejä ja kiintorastit sekä reittejä ratsastajille. Alueen läpi kulkee Jata-ulkoilureitti. Liminganlahden luontokeskus sijaitsee noin 4 km päässä Rantakylän alueesta.

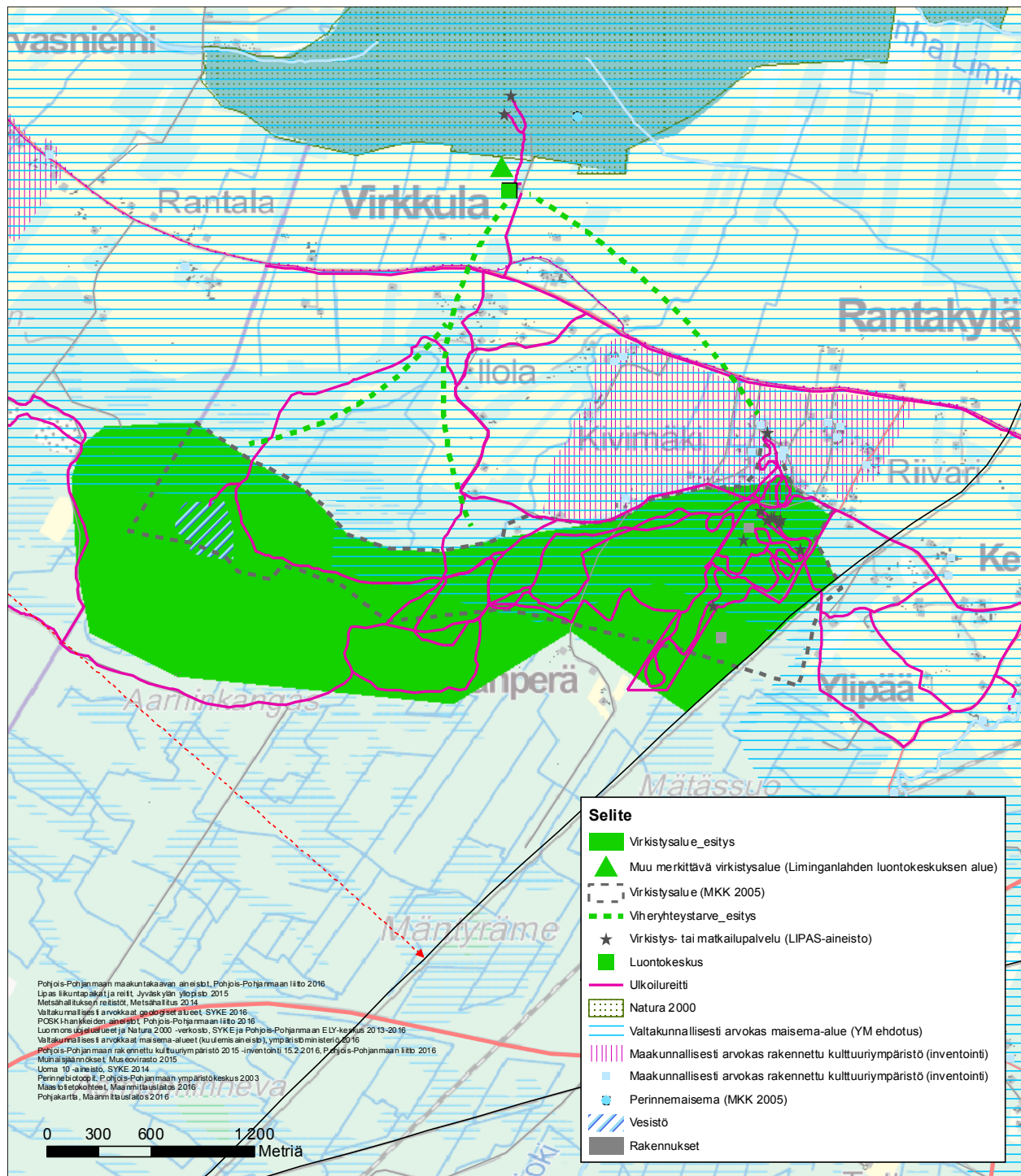
Muu maankäyttö

Alue käytännössä suurelta osin ns. monikäyttöaluetta eli virkistystoimintojen ohella alueella harjoitetaan metsätaloutta. Miltei kaikki suot on ojitettu metsätaloutta varten. Aluetta halkoo metsätie/polkuverkosto, joka on hyödynnetty myös ulkoilureitteinä. Metsätalouden ohella maa-ainesten otto on ollut alueen merkittävä käyttömuoto. Keskeinen osa virkistysaluetta onkin entistä maa-ainesten ottoaluetta, joka on maisemoitu virkistyskäyttöön. Alueella ei ole voimassa maa-ainesten ottolupia (SYKE maa-ainestenottoluvat, karttapalvelu tammikuu 2016).

Alueen raja

Alueen rajauksessa on otettu huomioon olemassa olevat virkistyspalvelut (mm. reitit, urheilualueet) sekä keskeinen harjualue. Selvityksessä on hahmoteltu viheryhteystarpeet Liminganlahden suuntaan - tavoitteena on turvata ja kehittää yhteyttä Liminganlahden luontokeskukseen.

Alueeseen sisältyy metsätalouspainotteisia alueita, mikä on tarpeen ottaa huomioon alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja mm. maisematyöluopäkäytännöissä. Asutus ja viljelyalueet on jätetty rajauksen ulkopuolelle.

Kuva 10. Esitys virkistysalueen rajaukseksi, alueen nykyinen maankäyttö ja ympäristöarvot.

5.10 Rokua (Utajärvi, Muhos)

Alueen sijainti ja vetovoimatekijät

Virkistysalue on osa Rokuanvaaran harjukokonaisuutta (ks. kartat maankäyttötilanteesta), joka muodostuu matkailukeskuksen alueesta ja siihen liittyvistä virkistysalueista, kansallispuistosta, muista suojelualueista sekä metsätalousalueista.

Rokuanvaara on geologisesti ainutlaatuinen ja maisemallisesti näyttävä harju- ja dyynimuodostuma. Alueen eteläosa on suojeltu kansallispuistona. Pohjois- ja keskiosassa on melko matkailu- ja virkistyspalveluita. Rokuan alue sijaitsee Utajärven, Vaalan ja Muhoksen kuntien alueella Oulu-Kajaani-valtatien eteläpuolella. Alue kuuluu kansainväliseen Unescon Geopark-verkostoon.

Alueen keskeisiä vetovoimatekijöitä ovat harjuluonto sekä olemassa olevat matkailu- ja virkistyspalvelut. Pookivaara näköalatorneineen ja Syvyydenkaivo ovat esimerkkejä Rokuan maisemallisista nähtävyyksistä. Ahmaksen-Rokuan alue on maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta; valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnissa Rokuanvaaraa on esitetty valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Kansallispuiston metsät ovat lähes luonnontilaisia karuja kangasmetsiä, muut alueen metsät ovat pääosin käsiteltyjä. Alue kuuluu kokonaisuudessaan Natura 2000-verkostoon ja harjijensuojeluohjelmaan.

Merkitys virkistysalueena

Rokua on valtakunnallisesti tunnettu mm. kansallispuistostaan. Geopark-statusuksen myötä Rokuasta on muodostumassa myös kansainvälisesti vetovoimainen kohde. Rokuan retkeily- ja hiihtoreiteille kohdistuu vuosittain noin 75 000 käyntiä, jotka ovat pääasiassa kotimaan matkailijoita, lähikuntien retkeilijöitä sekä loma-asukkaita.

Alueella on runsaasti virkistykseen ja vapaa-aikaan liittyviä palveluita: retkeily- ja murtomaahiihtoreitistöt ja palveluvarustus; mm. autio- ja päivätupa, kotia, laavuja sekä näköalatorni. Hotelli- ja kylpyläpalvelut, leirikeskus. Lisäksi alueelta löytyy opastuskeskus, jossa Rokuan luontonäyttely sekä kahvilapalvelut. Oulun suunnasta tuleva Tervareitti päättyy Rokualle.

Muu maankäyttö

Rokuanvaara on maankäytöllisesti monimuotoinen kokonaisuus. Suojelualueiden lisäksi alueella on matkailupalvelujen alueita, loma-asumista sekä metsätalouspainotteisia alueita.

Suojelualueet kattavat merkittävän osan aluekokonaisuudesta. Alue kuuluu kokonaisuudessaan Natura 2000-verkoston

toon ja harjijensuojeluohjelmaan. Natura-alueen sisälle jää Rokuan kansallispuisto ja rantajensuojeluohjelman alueita. Natura-alueen toteutuskeinona ovat luonnonsuojelulaki, maa-aineslaki sekä maankäyttö- ja rakennuslaki. Kansallispuistoa on vuosien varrella laajennettu ja luonnonsuojelutarkoitukseen on hankittu valtiolle alueita myös alueen keski- ja pohjoisosassa. Muun muassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa (2003) osoitettu virkistysalue on toteutunut myöhemmin osin luonnonsuojelualueena.

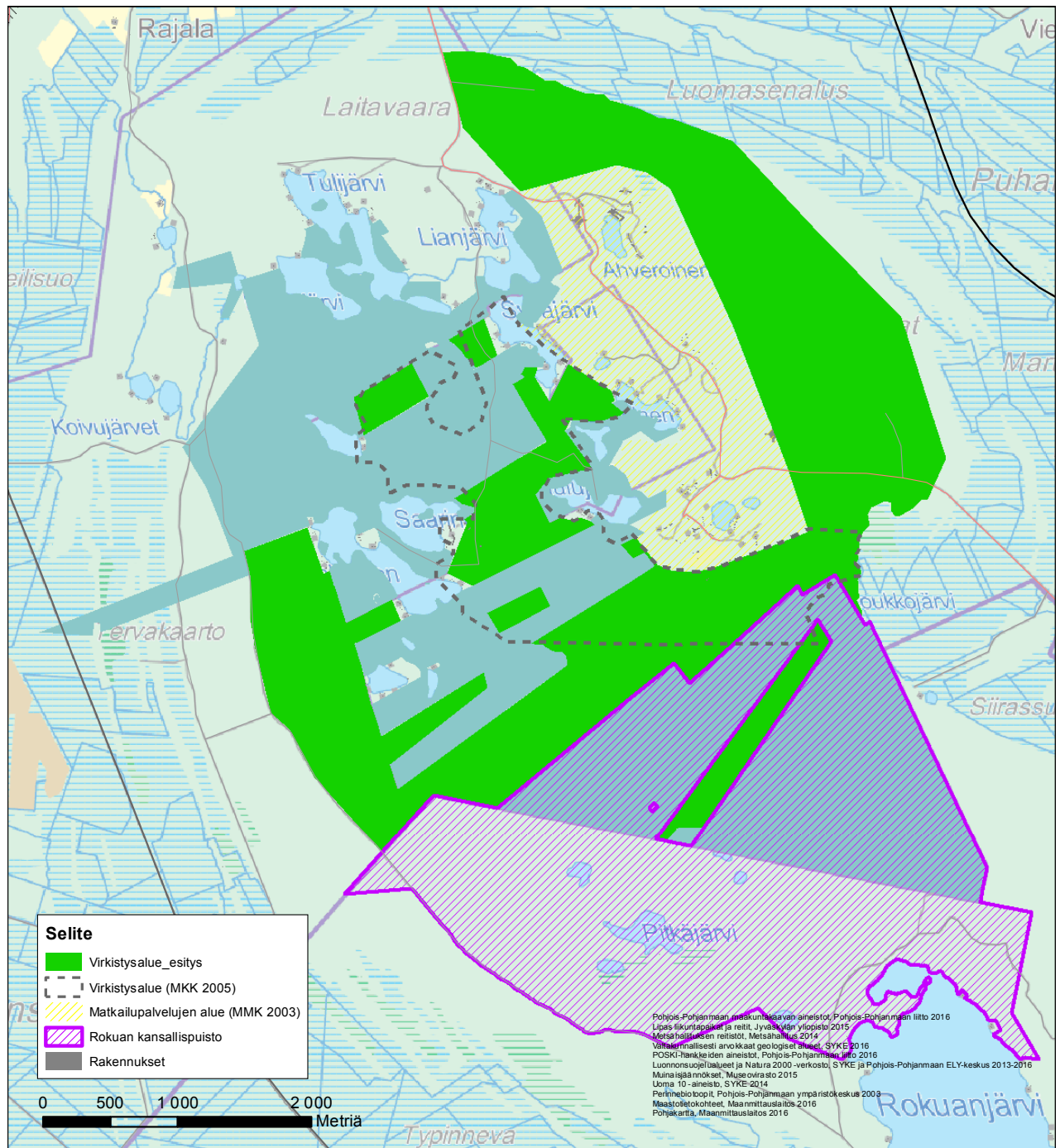
Matkailupalvelut keskittyvät verrattain suppealle alueelle Rokuanvaaran koillisosaan. Myös vapaa-aajan asuminen painottuu tälle alueelle. Yksittäisiä loma-asuntoja on kuitenkin myös muualla alueen keski- ja pohjoisosassa sekä toisaalta Rokuanjärven ympäristössä.

Alueella harjoitetaan metsätaloutta luonnonsuojelualueiden ulkopuolella. Suojelualueita lukuun ottamatta alue on yksityisessä omistuksessa.

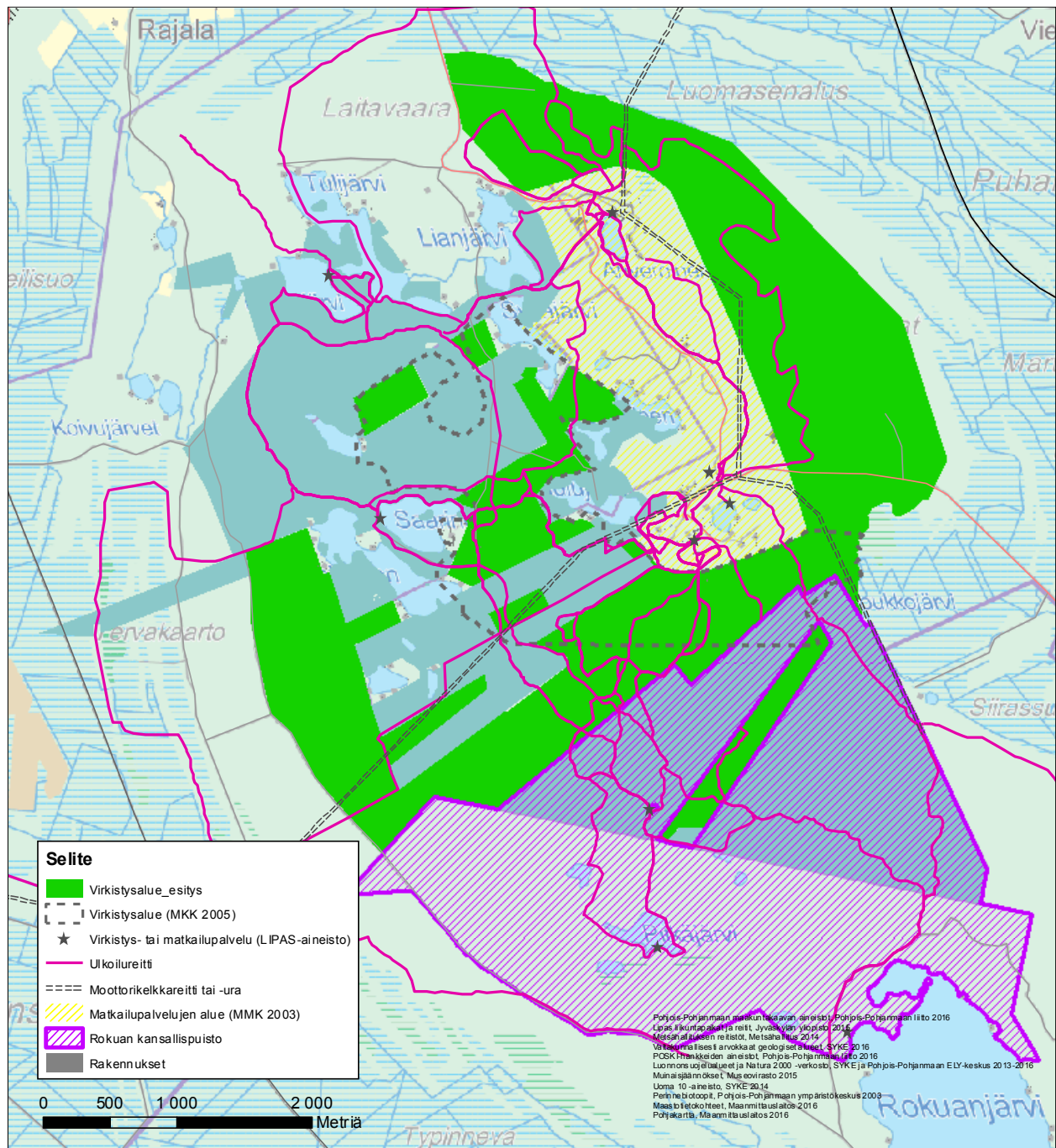
Alueen käyttöä on ohjattu yksityiskohtaisemmin Rokuan yleiskaavalla (2005, ympäristöministeriö 2009). Natura 2000-alueelle on osoitettu mm. seuraavia merkintöjä: SL-2/SL-3, MY-1/MY-2/MY-3, MU, RM, RA. MY- ja MU-alueet ovat metsätalousvaltaisia alueita, joilla on myös erityisiä ympäristö- ja maisema-arvoja. Näistä alueista metsätalouden ohella erityisesti virkistykseen tai ulkoiluun on yleiskaavassa varattu matkailukeskuksen ympäristöön sekä matkailukeskuksen ja suojelualueiden väliin sijoittuvat MY-1- ja MU-alueet.

Alueen rajaus

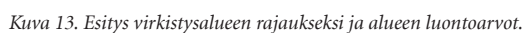
Virkistysalue on perusteltua rajata siten, että se kattaa matkailukeskuksen ympäristön sekä matkailukeskuksen ja suojelualueiden väliin jäävät alueet (vrt. Rokuan yleiskaava MY-1- ja MU-alueet). Rakennetut rannat on jätetty rajauksen ulkopuolelle.

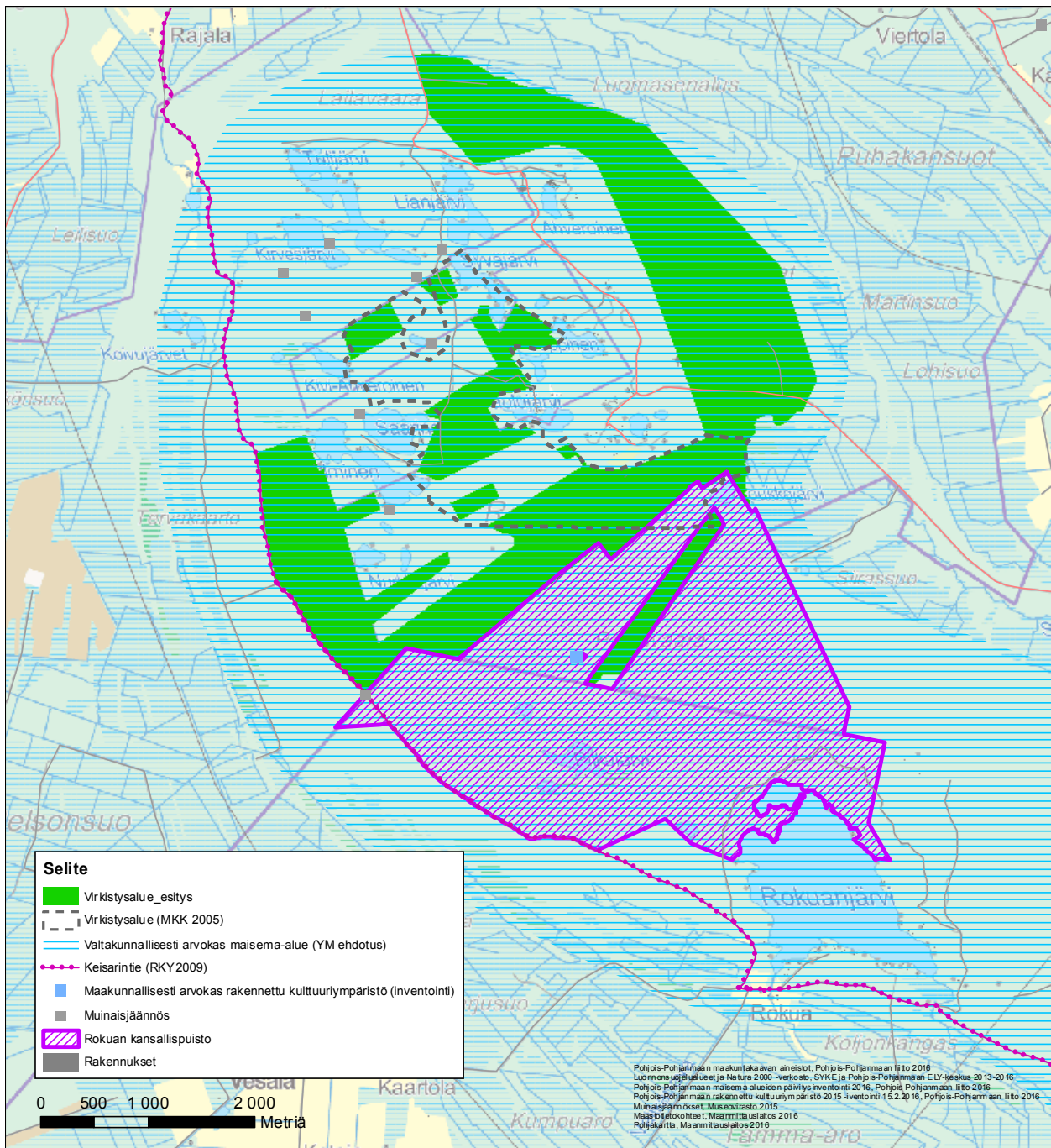

Kuva 11. Esitys virkistysalueen rajaukseksi, alueen nykyinen maankäyttö ja ympäristöarvot.

Kuva 12. Esitys alueen rajaukseksi ja alueen nykyinen reittiverkosto.

Kuva 14. Esitys virkistysalueen rajaukseksi ja alueen kulttuuriympäristön arvot.

Lähdeluettelo

Kaakinen Maarit. 2015. Maa-ainesluvut kuntien näkökulmasta. POSKI- hankkeen loppuseminaari 28.4.2015. Powerpoint-esitys.

Lyytikäinen Ari. 2013. Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat harjalueet sekä pohjavesialueiden ja kalliokivi-ainesalueiden luontoinventoinnit Pohjois-Pohjanmaan POSKI 1-tutkimusalueella. Työraportti 2013.

Luontotietotoimisto Lehto & Sillanpää Oy. 2009. Sanginjoen ulkometsän hoito- ja käyttösuunnitelma 2009-2020.

Metsähallitus. 2004. Iso-Syötteen retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja Sarja B nro 72.

Metsähallitus. 2004. Kylmäluoman retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja Sarja B nro 73.

Metsähallitus. 2008. Rokuan kansallispuiston ja valtion omistamien Natura 2000 –alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 37.

Pohjois-Pohjanmaan liitto. 2005. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava. Kaavaselostus. Pohjois-Pohjanmaan liiton julkaisu A:38.

Pohjois-Pohjanmaan liitto. 2014. Pohjoispohjalaiset tekevät tulevaisuutensa. Pohjois-Pohjanmaa - Nuorten maakunta. Maakuntasuunnitelma 2040 ja Maakuntaohjelma 2014-2017.

Pohjois-Pohjanmaan liitto. 2015. Pohjois-Pohjanmaan virkistysverkkoselvitys. Pohjois-Pohjanmaan liiton julkaisu B:80.

Taivalkosken kunta. 2013. Taivalvaaran asemakaavan muutos. Kaavaselostus. Ehdotus 16.8.2013.

Pohjois-Pohjanmaan liitto
Council of Oulu Region

Sepänkatu 20
90100 OULU Finland

Puh./tel. +358 (0)40 685 4000
Telefax +358 (0)8 3214 013

info@pohjois-pohjanmaa.fi
www.pohjois-pohjanmaa.fi

|

|